

Regeringens trafikfientliga politik

SID. 17

NOVEMBER 2017 • EN TIDNING UTGIVEN AV STIFTELSEN DEN NYA VÄLFÄRDEN • NU ÖVER 450 000 LÄSARE!

Kolumner

Stig-Björn Ljunggren:

Människor är beredda att offra friheter om det ger förbättringar i samhället. SID. 8

Jens Ganman:

“Verkligheten” är aldrig homogen, även om vi just nu låtsas det i Sverige. SID. 8

Nils Lundgren:

Debatten om nationen, nationalstaten och globaliseringen är förljugen. SID. 9

Anne-Marie Pålsson:

En politik som bara tillgodoser mittenväljarens preferenser töms på dess ideologiska innehåll. SID. 19

Tino Sanandaji:

Hur ordna jobb åt invandrare?

Borgerliga politiker verkar tyvärr prioritera förslag som passar deras ideologi framför sådant som fungerar i verkligheten... SID. 4

Pär Cronhult:

När svenska politiker besväras av lagarna så struntar de i dem SID. 10

Finn Bengtsson (M):

Moderaterna måste grundligt förändra sin partikultur

Det måste bli ett slut på trianguleringsivern. SID. 5

Hur ska migranter huseras?

Svenskarna negativa till kommunköp av bostäder. SID. 5

Paulina Neuding:

Visselblåsaren tystas om förortsvåldet

Ambulansfackets ordförande drabbas av osakliga påhopp efter verklighetsbeskrivning. SID. 7

Arbetsmarknadspolitikens kollaps

Arbetsmarknadspolitiken kostar miljarder, men resultaten uteblir. SID. 15

Kolumner

Adam Cwejman:
Vad händer när arbetsuppgifter görs överflödiga genom automatiska lösningar? **SID. 13**

Lotta Gröning:
Det svenska utbildningsväsendet haltar och måste reformeras från grunden. **SID. 14**

den nya välfärden

Adress: Box 5625, 114 86 Stockholm
Besöksadress: Danderydsgatan 10
Telefon: 08-545 038 10
E-mail: info@dnv.se
Hemsida: www.dnv.se

Redaktionsråd: Patrik Engellau, Adam Rydström, Hugo Fievet och Catherine Engellau

Foton och illustrationer: Shutterstock, och Den Nya Velfärden

Tryck: Pressgrannar AB, Linköping

Den Nya Velfärden är en parti-politiskt oberoende tanke- och handlingssmedja. Vi tror att det blir bättre om makt och pengar flyttas från valda ombud till medborgarna själva.

VI HAR PRESENTERAT konkreta förslag för ett företagervänligare Sverige och för en ny välfärd sedan 1988. Hittills har vi publice-rat drygt åttio skrifter. Vi finansieras genom stöd från närmare 15 000 företagare. Det finns mycket att önska för en företagare. Vi säger: förbättra företa-garklimatet, halvera arbetsgivaravgifterna åtminstone för upp till tio anställda och förändra arbetsrätten så att det blir mindre riskabelt att anställa folk. Vi har startat Konkurrenskommissionen och Företa-garombudsmannen för att få ordning på offentliga upphandlingar och för att hjälpa företagare i nöd. Vår röst behövs. Vi försöker göra något åt sakerna. Och det gör vi – med god hjälp av Sveriges företagare. Den Nya Velfärdens arbete för ett bättre företagarklimat fortgår.

6 MOHAMED OMAR: VARFÖR ATTACKERAR JIHADISTERNA KVINNOR?

03 LEDARE: APRÈS NOUS

Kommer en syndaflod?

04 JOBB ÅT INVANDRARE

Nationalekonomen Tino Sanandaji i intervju om hur svensk arbetsmarknad och välfärd kan bli bättre.

05 HUR SKA MIGRANTERNA HUSERAS?

Svenska folkets uppfattningar i ny SKOP-undersökning.

6-7 SAJTEN DET GODA SAMHÄLLET UNDER-SÖKER, BEVAKAR OCH BORRAR I DE BRINNANDE SAMHÄLLS-FRÅGORNA.

Nu över 700 000 läsningar i månaden.

10-13 EXPERTGRUPPEN KONKURRENS-KOMMISSIONEN UTREDER DET OFFENTLIGAS LAGÖVERTRÄ-DELSER.

13 JAG REAGERAR STARKT NÄR MYNDIGHETER STRUNTAR I LAGSTIFTNINGEN

VINSTER I VÄLFÄRDEN: KONKURRENSKOMMISSIONEN SÅGAR UTREDNINGENS FÖRSLAG I REMISSVAR

12

16 DEN NYA VÄLFÄRDENS HELPDESK HJÄLPER FÖRETAG

14 VÅRT ARBETE GER RESULTAT!

Under året har Den Nya Velfärden bidragit till att stoppa dåliga förslag.

15 ARBETSMARKNADS-POLITIKENS KOLLAPS

Varför kostar politiken så mycket – men ger så lite resultat?

16 DANDERYDS KOMMUN SUGER FETT

Använde marknadsundersökning istället för upphandling.

17 REGERINGENS TRAFIK-FIENTLIGA POLITIK

Åkerierna går på knäna.

KONTANTERNAS DÖDSKAMP

16

För att läsa mer om Den Nya Velfärden, gå in på vår hemsida: www.dnv.se

Après nous

Det finns, enligt vad jag tycker mig ha inhämtat under livet, tre sätt att förhålla sig till problem som man drabbas av. Det första sättet är att lösa dem. Det andra sättet är att strunta i dem. Det tredje sättet är ett slags kompromiss mellan de första två, nämligen att strunta i dem samtidigt som man låtsas försöka lösa dem.

Den tredje metoden är nog vanligare än man kanske tänker på. Den tillämpas av alkoholisten som efter en vit vecka tror sig ha tillfrisknat och därför börjar supa igen. Den tillämpas av kommunernas socialförvaltningar som ger problemfamiljen samtalsterapi varefter karln går hem och piskar upp frun igen. Framför allt tillämpas den av maktthavare som tiden sprungit ifrån och därför inte kan lösa några problem men gärna vill ha kvar makten.

Mitt favoritexempel från historien är den franska l’ancien régime, alltså det samhällssystem som den franska revolutionen år 1789 gjorde slut på. Det som typiskt händer med samhällssystem på deken – och som är resultatet av att de är på deken – är att pengarna tar slut. De får gradvis allt svårare att finansiera det som de alltid finansierat och som är själva grunden och målet för deras existens, den gren de sitter på.

Så var det med den dekadenta l’ancien régime decennierna före revolutionen. Hela syftet för dess existens – nu överdriver jag lite, men betrakta det som en poetisk och symbolisk beskrivning – var att hålla baler i Versailles för hovet och högadeln. Det fanns ingen gräns för hur mycket den verksamheten med kringaktiviteter kunde kosta. Man kunde uppfinna hur mycket lyx som helst. Högadeln behövde allt fler egna slott där de kunde ta igen sig mellan balerna.

I verkligheten hade problemen kunnat lösas om man slutat med balerna, men eftersom hovets och adelns eleganta livsstil var hela syftet med detta samhällsskick så blev just den drastiska utvägen aldrig ett seriöst alternativ – förrän giljotinen började tala. Till dess lånade systemet pengar och låtsades lösa sina problem genom olika

politiska krafthandlingar, exempelvis ministerbyten, ungefär som våra regeringsbyten, men fortsatte sömngångaraktigt att upprepa sitt invanda beteende.

Det märkvärdiga var att de ledande personerna vandrade mot avgrunden med öppna ögon. Madame de Pompadour, som var mätress till Louis XV, sa "efter oss syndafloden" mer än 25 år innan revolutionen bröt ut. Det var en sann spådom med avsevärd framförhållning. Handskriften på väggen var tydlig under årtionden för alla

som orkade läsa den.

Ungefär så går det numera till även i Sverige. Vi marscherar beslutsamt mot ett sammanbrott för det Sverige som vi ännu för kanske tjugo år sedan tog för givet och självklart och trodde aldrig kunde ändras i grunden.

Visst, en hel del av det som jag och de flesta andra oroar sig för är kanske fake news. Det kanske inte alls är något stort problem med våld på sjukhus. När Vårdförbundet säger att

två tredjedelar av personalen känner sig utsatt för våld och hot så kanske det bara handlar om att facket vill ha mer förmåner åt medlemmarna. Allt är möjligt. No go-zonerna är kanske inte alls så många och så obehagliga som polisen säger och för övrigt hävdar rikspolischefen att utvecklingen har vänt och att det snart kommer att bli bättre igen. Våldtäkterna kanske inte i verkligheten ökar lika mycket som i statistiken eftersom det kan handla om förändringar i anmälningssystemet som gör att två våldtäkter av samma karl numera räknas som två brott mot ett tidigare. Rapporterna om skolans sönderfall är kanske bara illasinnat förtal av en skandalhungrig press. Och vad är så fel med könsseparering, i Sverige hade vi ju könsseparerade läroverk så sent som för sextio år sedan? Till och med militärtjänsten var könsseparerad i det gamla Sverige.

Så kan det vara. Men det hindrar inte att oron för Sveriges framtid griper omkring sig. Jag tror att orons fundament är maktthavarnas, alltså politikernas, alltmer uppenbara hjälplöshet. De vet inte vad de ska göra, de bagatelliserar problemen

och de tillgriper dyrbara låtsaslösningar som för det mesta bara handlar om att på nytt – och för det mesta i ännu större skala – bedriva samma politik som misslyckats så många gånger tidigare. Man "tillskjuter miljarder" som om det fanns hur många som helst att hämta hos medborgarna.

I den här tidningen förklarar Tino Sanandaji att forskningen exempelvis kommit fram till att de arbetsmarknadspolitiska program som prövats varit misslyckade. Vilka program? Här är ett urval till din upplysning och förnöjelse: instegsjobb, traineejobb, extratjänst, snabbspår, CSN-lån till körkort, introduktionsjobb, nystartsjobb, 90-dagarsgaranti, utbildningskontrakt, sociala krav i upphandling, beredskapsjobb, förberedande och orienterande utbildning, plusjobb, inträdesjobb, jobb- och utvecklingsgaranti, puh! Om man googlar hos Arbetsförmedlingen kan man få ut en lista över aktuella program – "Stöd och insatser A–Ö" – som omfattar 31 sorters social hjälp för arbetssökande till, som det verkar, tvivelaktigt nytta.

I boken *Framtidsstaden – Om Sverige imorgon blir som Malmö idag, hur blir Sverige då?* av journalisten och författaren Lars Åberg framstår Malmös utveckling som socialt snabbexperiment av en utveckling som pågår i större skala och med viss eftersläpning i Sverige som helhet. Att de sociala insatserna inte funkar vet man sedan decennier, men myndigheterna kan trots detta inte sluta göra samma sak igen med samma nedslående resultat eftersom gällande praxis har blivit deras livsstil och födkrok:

Informationen har emellertid alltid funnits tillgänglig för den som frågat efter den. På alla nivåer i det kommunala systemet har det skrivits rapporter och gjorts utvärderingar. Man kan följa Malmös utveckling i svart på vitt och sveket ligger inte hos dem som dokumenterat och redovisat, utan hos dem som genom olika former av hänsynstagande undvikit att debattera öppet eller att fatta beslut som skulle

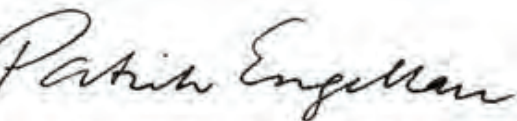
kunna bidra till att förbättra villkoren... Om integrationsprojekten runtom i staden verkligen hade åstadkommit förbättringar hade behovet av nya naturligtvis minskat. Poängen med projekten, deras själva förutsättning, verkar vara att det mesta ändå förblir som det har varit. Skulle problemen till och med förvärras, insatserna till trots, stärks argumenten för ännu fler projekt. Det är en omhändertagandeindustri som ser om sitt eget hus.

Hur är detta möjligt, denna ständiga upprepning av nästan garanterat verkningslösa men dyrbara åtgärder? Hur var l’ancien régime möjligt? Jo, man älskade det som var systemets syfte, nämligen balerna i Versailles. Det är samma hos oss. Vi älskar att

vara en humanitär stormakt och framför allt älskar vi och skyddar den apparat, vare sig den i verkligheten åstadkommer något nyttigt eller inte, som är satt att administrera våra högtflygande ambitioner, alltså det svenska politikerväldet och det svenska välfärdssystemet med dess miljonhövdade skara funktionärer. Det är svårt att lösa sina problem om just det man älskar mest är problemet. Framför allt är det svårt för dem som själva utgör problemet att lösa det.

Enklarest blir väl att jobba som man alltid gjort, säger Lars Åberg. Eller som jag avslutande min krönika på den här platsen för fyra år sedan:

Välfärdsstaten är en godhjärtad och omtänksam idé som blir skadlig om den drivs för långt. Jag tror att det är dags för denna insikt att börja påverka den politiska debatten. Jag vet att tanken är stötande för många. Men sanningar är inte alltid behagliga. □

Patrik Engellau
Ordförande, Stiftelsen Den Nya Valfärden

Hur ordna jobb åt invandrare?

Nationalekonomen Tino Sanandaji: Invandrares sysselsättning och välfärd höjs framförallt genom en ökad tillväxt överlag i ekonomin. Särlösningar riktade mot bara invandrare fungerar ytterst sällan.

EN MYCKET VANLIG METOD ATT FÖRSÖKA LÖSA ARBETSLÖSHETEN I SVERIGE ÄR ARBETSMARKNADSPROGRAM, VILKET BRUKAR BETYDA OLIKA SLAGS LÖNESUBVENTIONER. TILL EXEMPEL JOBB- OCH UTVECKLINGSGARANTIN SOM ALLIANSEN INFÖRDE OCH GÖRAN PERSSONS PLUSJOBB. TINO, FUNGERAR DENNA METOD? Överlag inte. Massor med empiri som tio års erfarenhet av misslyckade satsningar visar på det. Företagen anställer helt enkelt inte speciellt många av dessa subventionerade personer. Resultaten är begränsade och kostnaderna alldeles för höga.

VARFÖR FUNGERAR INTE DETTA? Ett skäl som många anger, att byråkratin skulle vara för krånglig, är inte övertygande. Privata företag klarar ju att hantera byråkrati på andra områden, till exempel tillståndsansökningar och skatter. Dessa program fungerar dåligt för att företagen har låg efterfrågan på den arbetskraft staten subventionerar.

VARFÖR LANSERAR MAN DÅ STÄNDIGT NYA NÄSTAN LIKAKADANA LÖSNINGAR? NU SENAST PRESENTERADE ALLIANSEN ETT FÖRSLAG OM SÅ KALLADE INTRÄDESGOBB. Borgerliga politiker verkar tyvärr prioritera förslag som passar deras ideologi framför sådant som fungerar i verkligheten, till exempel yrkesintroduktionsanställningar, som också förespråkats av Svenskt Näringsliv. Detta är inte att ta sig an integrationsfrågan på ett seriöst sätt. Det offentliga lägger årligen trettiofem miljarder på olika lönesubsidier och åtgärder. Och varje regering hittar på nya åtgärdsprogram, som ger mycket lite resultat.

HUR SKULLE STATEN DÅ GÖRA ISTÄLLET FÖR ATT HJÄLPA INVANDRARE ATT FÅ JOBB? Man borde sluta med dessa subventioner och program. Istället borde man lägga pengarna i budgeten på riktiga verksamheter som skulle kunna anställa lågutbildad arbetskraft. Framförallt handlar det om välfärden och mer specifikt till exempel äldreomsorgen.

ÄR INTE DET UNGEFÄR SAMMA SOM SOCIALDEMOKRATERNAS FÖRSLAG OM TRAINEEJOBB? Absolut inte! Detta handlar om höjda anslag. Äldrevården är kanske den mest uppenbara sektorn att göra en sådan satsning. Polisen skulle också kunna vara aktuellt, även om det är svårare rent praktiskt. Överlag handlar det om områden där det behövs "fler händer". Datorer och maskiner tar hela tiden bort jobb men dessa branscher kommer kvarstå under överskådlig tid.

Invandrares sysselsättning och välfärd höjs framförallt genom en ökad tillväxt överlag i ekonomin. Arbeten inom välfärden är en del av detta. Särlösningar riktad bara mot invandrare fungerar ytterst sällan.

ARBETSKRAFTSINVANDRING ÄR EN HET FRÅGA IDAG. HUR SER ARBETSKRAFTINVANDRINGEN TILL SVERIGE Egentligen ut? Och hur kan den förbättras? Sverige har idag en omfattande arbetskraftsinvandring av personer som har låga löner och är lågkvalificerade. Hälften av dem som fått arbetstillstånd söker innan eller efter asyl. Och en tredjedel av arbetskraftsinvandrarna är efter tre år utan sysselsättning.

Den uppmärksammade ekonomen Tino Sanandaji är kritisk till politiken.

Problemet med billig arbetskraft är att det leder till låga skatteintäkter. I en välfärdsstat blir detta ett problem. Många politiker har felaktiga idéer om att arbetskraftsinvandring alltid är bra. Men så är det inte. Sverige behöver till exempel arbetskraftsinvandring av läkare, men inte av diskare. Då säger politiker att vi ska lösa läkarbristen med invandring - men invandrarna skapar ju också ett vårdbehov som förvärrar läkarbristen. Arbetskraftsinvandring av läkare var redan tillåten före Alliansens och Miljöpartiets reform för att öppna för lågkvalificerad invandring av arbetskraft från utanför EU. Och den förda politiken med att ta emot flyktingar och lågkvalificerade arbetskraftsinvandrare som har vårdbehov men bara sällan bidrar med fler läkare har knappast minskat läkarbristen. Det avgörande för ett lands välstånd och dess välfärd är arbetarnas produktivitetsnivå. Fler människor löser helt enkelt inte detta. Det är därför man alltid måste tala om hur bruttonationalprodukten ser ut per capita och inte bara räkna BNP i sig. Tar ett land emot många fattiga, blir landet fattigare.

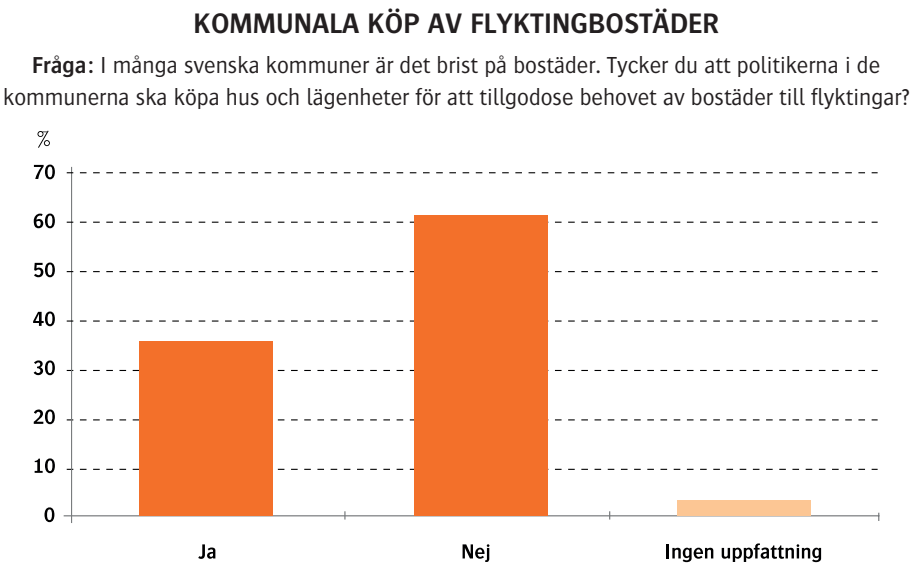
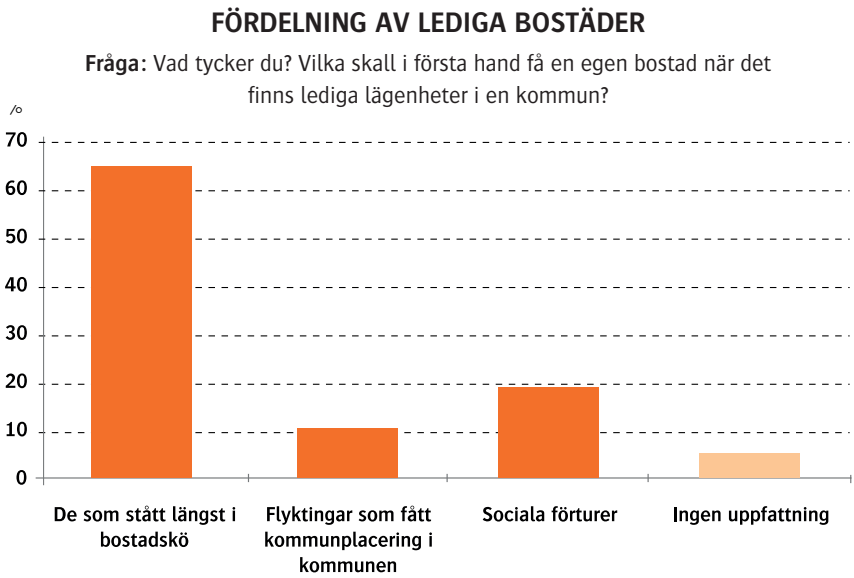
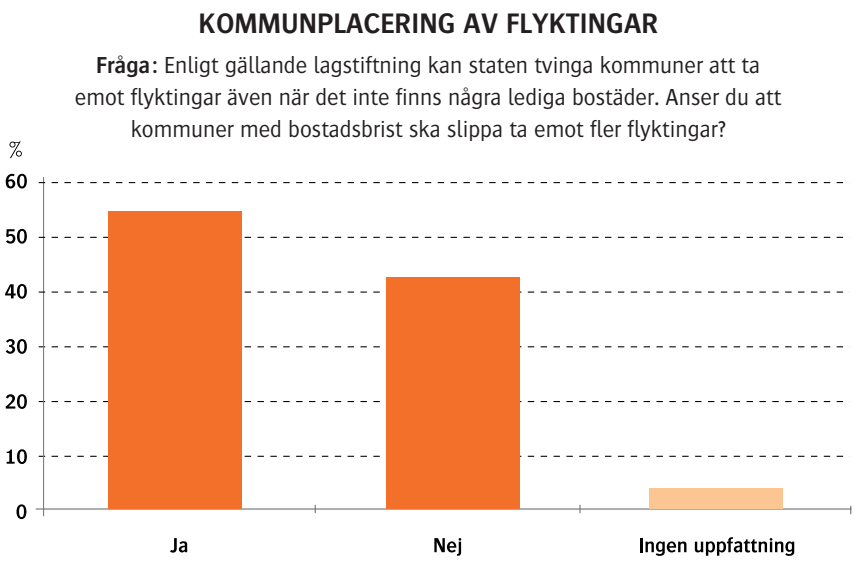
ÄR ARBETSLÖSHETEN Bland utrikesfödda i Sverige ovanligt stor? Sverige har högst sysselsättningsgap mellan inrikes- och utrikesfödda i OECD, men många påpekar att hur man mäter skiljer sig kraftigt åt mellan länder. Just av anledningen att alla länders system ser så olika ut måste man mäta skillnader mellan invandrare och inrikes födda inom landet. Officiellt har Sverige EU:s högsta sysselsättningsgrad, även om några länder utanför EU som Island har ännu högre, och Sverige har haft EU:s högsta sysselsättningsgrad de flesta år sen 1970-talet. Sverige är högst, inte för att det just nu går jättebra utan för att Sverige och andra nordiska länder – så som sysselsättning definieras och mäts – nästan alltid ligger högst. Detta beror också delvis på att svenskarna faktiskt jobbar mycket – men det är bara en komponent. Sverige har till exempel många deltidsarbetande samt ett utbyggt system med åtgärdsprogram samt många former av långtidsfrånvaro. Definitionen av att vara sysselsatt är mycket vid: en timme i veckan av arbetsplatsliknande arbete klassas som sysselsättning. Praktik klassas som sysselsättning och, för många kanske mest märkligt, även långtidsjukskrivning. Eftersom variation i sysselsättningsnivå mellan länder i praktiken drivs av hur definitioner slår i olika arbetsmarknadsinstitutioner får man mäta integration genom att jämföra invandrare och inrikes födda i samma land, och sedan jämföra gapet mellan olika länder. Det är ju bara där olika grupper verkar inom samma system och man verkligen kan se skillnaderna. Att utan justering jämföra sysselsättning mellan Sverige och Frankrike säger väldigt lite och ger en överdriven bild av att Sverige klarar sig mycket bättre, när det är länder med ungefär samma välståndsnivå men olika system. □

Hur ska migranter huseras?

Svenska folkets uppfattning

Den svenska välfärdsstaten åtar sig att förse migranter med bostäder. Rent praktiskt går det ofta till på så vis att staten tvingar kommunerna att ta emot migranter och att förse dem med bostad. Ibland får migranterna då gå före i kommunens bostadskö, ibland tvingas kommunen köpa boenden åt migranterna, ibland bygger kommunen nytt.

Vad tycker svenska folket om denna hantering? Den Nya Valfärden uppdrog åt opinionsundersökningsföretaget SKOP att ställa tre frågor till svenska folket. Här redovisas resultatet. Undersökningen gjordes i oktober 2017. Den visar att den förda politiken har lågt folkligt stöd.

Det verkar finnas en majoritet för uppfattningen att kommuner inte ska tvingas ta emot migranter utan i stället använda tillgängliga bostäder för folk som står i bostadskön.

Hela undersökningen finner ni på www.dnv.se

Kolumn

Moderaterna måste grundligt förändra sin partikultur

MODERATERNA har, för att tala med den nyvalda partiledarens ord, inte råd med "en till mandat-period som denna". Det är lätt att förstå Ulf Kristerssons upprördhet när man ser till moderaternas tillkortakommanden och felgrepp i rollen som största oppositionsparti.

Ulf Kristerssons tydliga kursändring för partiet som proklamerades i hans första tal som partiledare är välkommen, men ändrar inte den verklighet som varit. Den nye partiledaren är själv, som en av de ledande moderaterna, medansvarig för sveket mot väljarna som präglade allianspartierna efter regeringsskiftet hösten 2014.

Decemberöverenskommelsen gav Vänsterpartiet en oförtjänt roll att direkt påverka svensk ekonomisk utveckling under tre år. Den stoppade alliansen att rösta igenom en gemensam budget i riksdagen trots att möjligheten fanns. Den gjorde att alliansen frivilligt avstod från att avsätta statsministern och hela den misslyckade rödgröna regeringen när tillfälle fanns. Ulf Kristersson har tillsammans med den övriga partitoppen gjort sig skyldig till detta. Att majoriteten av riksdagsgruppen slöt upp utan att protestera gör inte ansvaret mindre, möjligen än mer beklagligt.

Men jag tror att med Ulf Kristersson vid rodret, och med en verklig ommöblering i partiledningen, kan återgången till en mer förtroendein-givande moderat politik inledas. Det är nödvändigt att partiet under sin nye partiledare återtar en politik som bygger på den liberal-konservativa ideologin. Det måste bli ett slut på trianguleringsivern och kramandet av kollektivistiska och närmast socialistiska idéer.

Trianguleringen gav kortvariga opinionsframgångar, men priset är inte försvarligt. Förbrukat förtroende för vad partiet egentligen står för. Detta parat med otydlighet från en ledning utan fast ideologisk grund vid ställningstaganden i dagsaktuella politiska frågor, leder ofelbart till en politisk avgrund. Endast en stabil,

långsiktig och ideologiskt förankrad politik förtjänar väljarnas förtroende.

Jag tror vi är många moderata förtroendevalda, partimedlemmar och sympatisörer som vädrar morgonluft och har stora förhoppningar för vårt parti med vår nye partiledare. Den politiska kursändringen är nödvändig. Men det räcker inte. Det krävs verkligt genomgripande förändringar inom partiet för att överge den toppstyrning som präglat partiets inre arbete under större delen av 2000-talet. En toppstyrning som slår ner all intern opposition. Jag väntar på besluten som kastar den nuvarande unkna partikulturen över bord, den partikultur som styrs av ett oproportionellt bestraffnings- och belöningsystem.

Den moderata riksdagsgruppen består av 83 ledamöter. Av dessa har ett 20-tal så kallade talespersonsfunktioner, speciellt utsedda ledamöter som för partiets talan i de olika politiska sakfrågorna. Men det måste i så fall naturligtvis ske efter en grannlaga förankringsprocess i hela riksdagsgruppen, även med votering inom gruppen när majoritetsläget är oklart. Så sker inte idag.

Talespersonerna kommer överens med den tränga kretsen närmast partiledaren om vad som ska gälla, och sedan kan man gå ut och offentliggöra detta som "partiets" åsikt. För oss övriga i riksdagsgruppen kommer detta alltför ofta som ett fait accompli som vi bara förväntas förhålla oss instämmande i.

Varför då behandla riksdagskollegor på ett sådant ansvarslöst och översittaraktigt sätt? Jo, för en kultur med orimliga bestraffningar av den som har en avvikande åsikt tros framställa partiet som enat, hur falskt detta än må vara. Denna omoderna ledarstil av Machiavelliskt snitt har historiskt provats från tid till annan – men alltid med samma förskräckande resultat. Förfall och slutligen undergång.

Att medvetet driva fram ett kompani av lydiga men icke-reflekterande jasägare kväser den nödvändiga kreativa kraft som krävs för att en organisation ska kunna utvecklas och blomstra. Därför måste Ulf Kristersson också gå vidare med att grundligt reformera denna förkastliga partikultur inom moderaterna. □

Finn Bengtsson
Professor och överläkare i klinisk farmakologi och riksdagsledamot (M), från Östergötland

Bloggen **Det Goda Samhället**

detgodasamhallet.com är ett forum för samhällsdebatt som startats av Stiftelsen Den Nya Valfärden. Bloggens underrubrik är Här skapas samtidens självförståelse. Bloggen har närmare 700 000 läsningar i månaden och runt 120 000 unika läsare. Här följer några av kalenderårets mest lästa texter.

19 augusti 2017

Mohamed Omar

Varför attackerar jihadisterna kvinnor?

EN JIHADIST ATTACKERADE FOLK MED KNIV i Åbo, Finland. Det skedde fredagen den 18 augusti och enligt vittnen ropade han "Allahu akbar" när han gick till attack. Jihadisten var en invandrare från Marocko. Det har nu kommit fram att han valde ut kvinnor som offer. Två kvinnor dödades i attacken. Även de flesta av de skadade är kvinnor.

Varför attackerade han kvinnor? Jag tror att det beror på att, för muslimska fundamentalister, den obeslöjade och självständiga kvinnan är en symbol för den "sataniska" västerländska kulturen. När muslimska fundamentalister talar om det man hatar med väst så kommer alltid detta fram: kvinnorna täcker sig inte, kvinnorna är "horor".

Egyptiern Sayyid Qutb (1906-1966) är en av den moderna islamismens viktigaste ideologer. På 1940-talet reste han till Amerika. Det han framför allt reagerade på – med fasa – var det könsblandade sociala umgänget och de lättklädda kvinnorna.

Qutb kom inte hem till Egypten för att berätta om Amerikas demokrati eller dess blomstrande vetenskap, litteratur och musik. Han kom hem för att berätta vilket vidrigt samhälle det var eftersom kvinnorna var lättklädda!

Detta synsätt är mycket vanligt i islam-världen, man ser sin kultur som mer moralisk eftersom kvinnorna är beslöjade, deras liv är reglerat och könen lever segregerade. Jag minns en predikan i Uppsalamoskén då imamen sade: "Vill ni att era döttrar ska bli som svenska kvinnor? Utan respekt, som gör vad de vill? Som ligger med vem de vill? Dom kommer att stoppa er i helvetet. För Allah kommer att fråga er vad ni gjort. Ni är ansvariga."

Vad imamen ville ha sagt i sin predikan, som var riktad till fäderna i församlingen, var att om de inte ser till att deras döttrar uppför sig islamiskt, så kommer de också att straffas av Gud. Döttrarnas synder kommer att läggas på fäderna. Här ligger en av förklaringarna till hedersförtrycket.

Två konvertiter till islam, Pernilla Ouis och Anne Sofie Roald, publicerade 2003 boken *Muslim i Sverige*. Bägge har sedermera lämnat islam. Men de var akademiskt skolade muslimer när de arbetade med boken, vilket gav dem en unik inblick

i muslimska miljöer i förening med ett kritiskt resonerande forskarperspektiv. På flera ställen tar de upp muslimernas syn på svenskar.

Många muslimer, förklarar de båda författarna, "definierar sig utifrån den icke-muslimske västerlänningen". De

Mohamed Omar; debattör och poet

nämner sedan en händelse som ett "typ-exempel" på hur vad de kallar "västofobi" kan se ut:

"På en muslimsk fest i invandrarförorten Rosengård (Malmö) i februari 2003, talade en man om vad den muslimska högtiden Eid al-Adha står för. Han förklarade att på den muslimska högtiden samlas muslimer för att dyrka Gud medan 'svenskarna' under sina religiösa högtider 'dricker', och är 'otrogna' och lever ett allmänt utsvävande liv."

En viktig aspekt av det västofobiska synsättet bland muslimer, menar de två forskarna, är sexualiteten:

"Svenskar ses som sexuellt dekadenta, de kan ha sex med vem som helst inklusive sina familjemedlemmar och folk går halvnakna på gatan. Detta är vanföreställningar som inte bygger på egna erfarenheter, utan på fördomar som har sitt ursprung i tolkningen av det som visas i media. Få muslimer verkar känna till de svenska

koderna och att de flesta svenskar har en moral i sitt sexuella beteende."

Föraktet för den svenska kvinnan, och den västerländska kvinnan i allmänhet, är vida spritt både bland muslimska fundamentalister och i den större gruppen kulturmuslimer.

Attacken mot Ariana Grande-konserten i Manchester den 22 maj i år var också riktad mot kvinnor. Barn och ungdomar, mest tjejer, hade samlats för att lyssna på musik och ha kul. Så som vi gör i västvärlden. Men så gör man inte i strikta islamiska länder. Där kan inte unga tjejer gå ut hur som helst.

Profeten Muhammed krävde att kvinnor skulle hållas dolda, inte höja rösten

augusti 2015 sände Aktuellt ett reportage från Rinkeby. Reportern befann sig på torget med den somaliska ex-muslimen Mona Walter. Ett gäng aggressiva ungdomar skrek "Det här är inte Sverige!" och "Hora!"

Det här är inte Sverige, sa de. De har rätt. För i Sverige får man lämna islam. I Sverige behöver inte en kvinna inte gå i heltäckande kläder.

Anständiga kvinnor ska beslöja sig. Detta synsätt riskerar att glida över i en syn på obeslöjade kvinnor som oanständiga eller till och med "horor". Det innebär ett förakt för icke-muslimska kvinnor och för muslimska kvinnor som inte följer islamiska ideal eller, som Mona Walter, lämnar islam.

» Jag tror att det finns en koppling mellan dessa spektakulära jihadistattacker och hatet mot den västerländska kulturen... «

och inte skratta. Han förbjöd musik. En konsert där unga flickor samlas – fria, glada, skrattande, sjungande – är alltså en symbol för allt jihadisterna hatar med västerländsk kultur.

Jag tror att det finns en koppling mellan dessa spektakulära jihadistattacker och hatet mot den västerländska kulturen som tar sig uttryck på mindre spektakulära sätt i vardagen. För 17 år sedan delade fyra Rinkebykillar med sig av sin syn på svenska tjejer. Reportaget, "Det kan hända den snällaste kille", publicerades i Dagens Nyheter den 11 februari 2000.

"Men det är inte lika fel att våldta en svensk tjej som att våldta en arabisk tjej", säger Hamid. "Den svenska tjejen får ju massor av hjälp efteråt, och hon har nog redan knullat. Men arabtjejen får problem med sin familj. För henne är det en stor skam att bli våldtagen. Det är viktigt att hon har kvar oskulden när hon gifter sig." "En tjej som går ut på kvällen utan någon kille som kan skydda henne får skylla sig själv", fortsätter Hamid, "särskilt om hon är full."

Hur har det gått för Rinkeby sedan dess? Det har bara blivit sämre. Kvällen den 24

Det är egentligen inte så stor skillnad mellan vad Rinkebykillarna säger till Dagens Nyheter och vad som sägs av vissa imamer i Sverige. I en föreläsning med rubriken "Kvinnan i islam" säger imamen Muadh Zamzam att flickor måste täcka sig för att inte väcka männens lust. Och männen måste vakta på sina kvinnor.

"Inte vem som helst ska titta på våra kvinnor. Jag blir arg om jag ser att någon tittar på min fru. Jag vill inte att någon ska titta på min fru, på min mamma, min syster. Det är så muslimer ska vara."

Så jämför imamen kvinnor med choklad. De som är insvepta i papper ska man ta, de som ligger utan förpackning tar flugorna.

Dessa imamer, även om de inte uppmärksammar till sextrakasserier och våldtäkter, underblåser föraktet för västerländska kvinnor och muslimska kvinnor som valt en västerländsk livsstil.

Kvinnorna som högs ner i Åbo och flickorna på konserten i Manchester var inte så mycket värda enligt detta synsätt. De saknade "förpackning". De var flugmat. □

30 mars 2017

Paulina Neuding

Visselblåsaren tystas om förortsvåldet

JAG VET ATT DET ÄR KÄNSLIGT och lite kontroversiellt, men för oss är det egentligen verkligen no go, för vi har ju direktivet att vi ska inte, egentligen, gå in i farliga situationer.

Så sade Gordon Grattidge, ordförande för fackförbundet Alarm Ambulansförbundet, när jag intervjuade honom på DGS-TV i februari om våld och hot mot ambulanspersonal särskilt i utanförskapsområden. Det är tredje gången jag intervjuar en ordförande för Alarm Ambulansförbundet på samma tema – två gånger tidigare har jag skrivit om företrädaren Henrik Johansson.

Trots det stora allmänintresset, och trots de senaste årens medierapportering om villkoren för visselblåsare, har det varit så gott som tyst från andra journalister och redaktioner om larmen från Johansson och Grattidge. Intervjun där Grattidge djupgående förklarar hur, var och på vilket sätt hans medlemmar utsätts för våld och hot har setts över 70 000 gånger på Youtube, men har mig veterligen inte nämnts i svenska medier (däremot har den uppmärksammats i USA).

I april anordnas mässan "Ambulans 2017" av Riksföreningen för Ambulanssjuksköterskor, enligt arrangören Nordens största ambulanskongress. Mässan kommer att invigas med tal av inrikesmi-

nister Anders Ygeman. Andra dragplåster är hälsominister Gabriel Wikström (S) och Cecilia Widegren (M).

Gordon Grattidge var inbjuden att delta i ett panelsamtal om ambulanspersonals säkerhet, men har i ett mejl fått veta att inbjudan dras tillbaka – på grund av hans vittnesmål i vår intervju.

I ett mejl till Henrik Johansson och Gordon Grattidge skriver Janne Kautto, ordföranden för Riksföreningen för Ambulanssjuksköterskor:

Den 27 februari 2017 publicerade Avpixlat en video där Alarmsförbundets [sic] Ordförande Gordon Grattidge uttalar sig

om ambulanspersonalens risker i förorter-na, med rasistiska undertoner.

Riksföreningen för ambulanssjuksköterskor är en sektion under Svensk sjuksköterskeförening och har tillsammans en tydlig linje gällande människors lika värde och att alla har rätt till samma vård på lika villkor. Det blir tydligt att Alarmförbundet inte delar vår uppfattning i denna viktiga etiska fråga genom att medverka i Avpixlat och i korrespondens med Henrik Johansson verkar Alarm stå för sitt deltagande.

Således kommer jag i egenskap av ordförande i RAS tacka för att ni valt att delta i programmet dag 2 på Ambulans2017, men vi tar nu tillbaka vår inbjudan om ert

Paulina Neuding, debattör och journalist

deltagande i programmet. Med hänvisning till följande inslag.

Utöver detta väljer jag att hänvisa till våra etiska principer och följande värdegrunder.

Sjuksköterskeförbundets hänvisning till Avpixlat är antingen illvillig eller djupt okunnig. Intervjun har gjorts av mig för Det Goda Samhället och sedan länkats vidare på mängder av sidor på Internet. Dessutom påstår Sjuksköterskeförbundet

alltså att Grattidges uttalanden i intervjun skulle ha haft "rasistiska undertoner".

Innan intervjun med Gordon Grattidge publicerades mejlade jag honom för att varna för att han riskerar att utsättas för osakliga påhopp när han ger en fullständig bild av det våld och de hot som drabbar ambulanspersonal:

Är du beredd på det, så att jag inte genom intervjun försätter dig i en situation som du inte räknat med?

Grattidge svarade:

Som person är jag ärlig och tydlig, jag säger som det är, jag tycker inte om att linda in saker och ting eller att anpassa min åsikt efter hur vindarna blåser eller att uttrycka mig med dolda agendor. Detta avspeglar sig även i mitt fackliga arbete eller när det kommer till branschfrågor. Kvällen före intervjun tänkte jag igenom hur långt jag skulle gå. Vad ska jag säga? Vad ska jag inte säga? Gjorde stödanteckningar m.m. Det slutade med det enda raka för mig och det var att tala om hur det verkligen ser ut! Det måste bli ett slut nu och kan jag bidra till det så måste allt fram i ljuset.

Gordon Grattidge har visat sig beredd att som visselblåsare vittna om våldet och hoten mot ambulanspersonal. När man nu försöker tysta honom med anklagelser om "rasistiska undertoner" och fel värdegrund, måste ministrarna Anders Ygeman och Gabriel Wikström visa sitt stöd för Grattidge. □

2 augusti 2017

Patrik Engellau

Unga kvinnor

JAG HAMNADE NYLIGEN I SÄLLSKAP MED EN liten grupp välartade, välutbildade och välavlönade unga, vilket i det här fallet betyder runt trettio år, kvinnor. De stönade en stund över hur avskyvärd och inkompetent president Trump är. De gladdes åt att Trumps förslag till ny sjukvårdslag strandat på väg till omröstning i senaten, inte så mycket för att de visste vad lagen skulle innebära som för att de tyckte att Trump behövde en örfil. Låt mig understryka att det handlar om duktiga, intelligenta och framstående trettioåringar, flickor som antagligen kommer att gå långt i samhället. Sedan kom vi in på frågan om migrationen till Sverige, ett känsligt ämne som de för ett år sedan nog hade avfärdat genom att förfärat kalla mig rasist, men som nu gick att försiktigt ventileras. Efter en stunds resonering kom jag fram till att deras inställning kunde sammanfattas i tre punkter (och de protesterade inte med någon särskild inlevelse):

1. Att vara född i Sverige är att ha dragit högsta vinsten i födelselandslotteriet.
2. De, och ej heller någon annan svenskfödd, har gjort något för att förtjäna denna superjackpot.
3. Därför har vi lyckligt lottade en skuld till andra folk som inte haft samma tur.

Patrik Engellau, grundare Det Goda Samhället

Jag försökte argumentera att vi svenskar visst förtjänar vårt välbefinnande. För 150 år sedan var vi ett ömkligt och fattigt folk, sedan lyckades vi genom hårt arbete och stora ansträngningar lyfta oss ur nöden och skapa det välbefinnande vi nu åtnjuter. Trodde

damerna att välbefinnandet kom från Gud?

De förstod vad jag sa, men mina ord gjorde inget intryck. Jag insåg då att dessa åttioåringar faktiskt fått sina behagliga liv överräckta till sig som på en silverbricka. De hade blivit curlade av sina föräldrar (det vill säga av min generation), de hade gått i en skola som kunskapsanpassats efter mindre studielämpade elevers förutsättningar, de hade aldrig saknat fina kläder, god mat och återkommande resor hit och dit. Egentligen var det rätt insiktsfullt och självutlämnande av dem att erkänna att de fått allt gratis.

Och eftersom dessa kvinnor inte bara är insiktsfulla utan också sympatiska och medkännande är det inte så konstigt att de vill göra rätt för sig på något vis. Ett vis är att välkomna migranter.

Jag begrep ganska snart att det här inte gick att prata om. Det var inte så att samtalet degenererade till gräl och ömsesidiga anklagelser. Tvärtom gick allt mycket civiliserat till. Vi förstod helt enkelt inte

varandra. Jag försökte förklara att jag inte kände minsta skam över att ha fötts och levt i ett framgångsrikt land. När jag växte upp på femtiotalet rådde fortfarande fattigdomens värderingar bland alla sociala klasser i Sverige. Alla fick slita och anstränga sig. Livet var långt ifrån någon räkmacka. Idogt byggde svenska folket ett samhälle

som det med viss förvåning så småningom upptäckte blivit en förebild för resten av världen. Ingen ska försöka slå i mig att svenskar inte gjorde

detta av egen kraft och ej heller att Sverige för detta har någon skuld till resten av världen.

Ingen förutom dessa trettioåringar som, liksom jag, formar sin världsuppfattning efter sina egna livserfarenheter. De har faktiskt haft en himla tur. De har inte behövt anstränga sig sådär särskilt. Det är klart att man kan förstå att de vill hjälpa jordens fattiga, särskilt om de har mycket omhändertagandegener.

Dessa unga kvinnor håller på att ta över landet. Kanske har de redan gjort det. □

Kolumn

Vi ska ut på rövarstråt!

EN GOD VÄN HADE PÅ DET GLADA 80-TALET som måtto att "det ska vara roligt jämt". Han hamnade på Riksgälden. Kommunisternas måtto "till var och en efter behov, från var och en efter förmåga" förde dem själva till historiens sophög, även om själva sentensen fortfarande används av alla möjliga politiska inriktningar. Återanvändning är förstås ett tecken på att ett måtto har någon slags relevans. Som den "gyllne regeln" om att "vi ska göra mot andra vad vi vill att andra ska göra mot oss". Den är lätt att ta till sig eftersom den erkänner att det finns fler människor än jag själv. Liberalernas tanke om att "alla ska vara fria att göra vad de vill, så länge de inte förhindrar andras frihet" sjunger av en likartad ömsesidighet. Viss spridning har också den konservativa uppfattningen att "vi som lever idag är en länk mellan föregående och kommande generationer". Kort och gott: "Vi vet vad vi har, men inte vad vi får". Det är dumt att chansa. Men även till synes enkla sentenser är lätta att begripa, men fullt möjliga att problematisera. Ta det vi fick lära oss redan

i småskolan, det första budet: "Du skall inga andra gudar hava jämte mig." Det pekar ut en gud, men antyder samtidigt att det faktiskt finns andra. Då är islam mer kategoriskt, "Det finns ingen gud utom Gud och Muhammed är Guds sändebud". Det är väldigt kategoriskt. Minst kategorisk av alla är Buddha. När några lärjungar frågade om hur det går att veta om man verkligen nått fram till sanningen, lär han ha svarat: Det vet bara du själv! Ett intressant resonemang om vilket motto som bör vägleda oss har filosofen (och kommunisten) Torbjörn Tännsjö i sin memoarbok "Vänsterdocenten" (Fri Tanke, 2017) om Kamomilla-lagen, bekant för alla som känner "Folk och rövare i Kamomilla Stad": "Man får inte plåga andra, man ska alltid bjuda till, men för övrigt får man göra som man vill" Tännsjö tycker att detta tydliggör att friheten inte får vara oinskränkt. Allt vi gör påverkar andra. Att "bjuda till" innebär därför att erkänna att det inte finns några privata handlingar. Och att vi har förpliktelser mot andra människor. Vi bör inte, menar Tännsjö, vara allmänt positiva till frihet utan måste precisera vad

friheten får för konsekvenser. Att utropa "Frihet!" är demagogi, eller till och med dålig demagogi. Alla som upplevt Sovjetväldet, varit del av 1968 års uppror mot det auktoritära samhället, alla som sett hur den nyliberala epoken givit oss valfrihet, alternativa utförare av välfärdstjänster och ett öppnare samhälle där människor tillåts leva efter sina preferenser, vill nog protestera mot Tännsjö. Och det Kamomilla lag går ut på, det som är kärnan, är faktiskt att man får göra som man vill, så länge inte andra plågas, och man faktiskt också gör sitt bästa. Men Tännsjö är ändå något på spåret. Nämligen att människor är beredda att offra friheter om det ger förbättringar i samhället. I det lilla innebär det att folk gärna förbjuder friheten att tigga om tiggeriet blir alltför påträngande. Eller att nazister förbjuds demonstrera eftersom de är uppenbart galna. I det stora innebär det att folk också är beredda att acceptera en auktoritär ledare om denne kan öka tryggheten och säkra välfärden. Med tanke på vilka mörka moln som hopar sig på den auktoritära demokratis himmel kommer vi snart att höra riksdagens ledamöter, varje högtidligt öppnande av

riksdagen, höra en annan sång ur Folk och rövare i Kamomilla stad: "Nu drar vi ut på rövarstråt ja, vi ska ut och röva, men bara sånt vi kommer åt och sånt vi kan behöva." □

Stig-Björn Ljunggren
fil dr och socialdemokratisk statsvetare

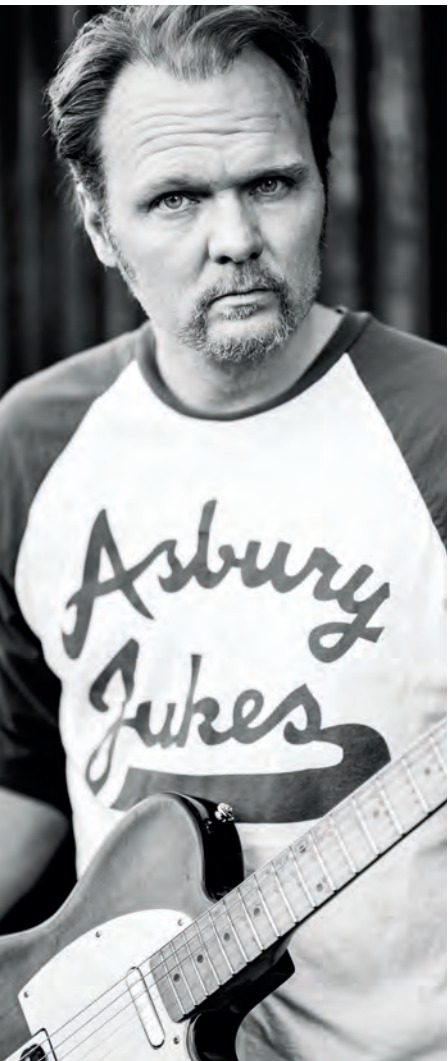
Kolumn

Allting går att sälja med mördande reklam

INVANDRARNAS SKA RÄDDA VÄRDEN. Jo, det är sant. De ska det. Vare sig de vill eller inte. Sen ska de rädda landsbygden, skolan och äldreomsorgen. Ty detta har våra politiker bestämt. Huruvida alla invandrare är med på tåget är en världslig sak, som Karlsson på Taket brukade säga när Lillebror kom med moraliska invändningar; dessa människor är redan öronmärkta för "Operation Rädda Folkhemmet". Så här: under en kort men intensiv period i den svenska debatten talades det dagligen om hur mycket vi tjänade på invandringen. Minns ni?... Det var det främsta argumentet när det gällde att sälja in invandringen till De Motsträviga: "Vi TJÄNAR på det!" Inte: "Det är en humanistisk plikt att hjälpa svaga människor", utan ett iskallt: "Vi tjänar på det". Det märkliga i sammanhanget är att den här cyniska infallsvinkeln var nåt som främst vänstern och socialdemokratin använde sig av. Alltså de som, ideologiskt och moraliskt sett, inte borde ha några större problem med solidaritetsargumentet. Ändå kände sig vänstern nödgad att vädja till folks plånböcker – inte deras samveten – och vi vet hur det gick: via den slarvigt ihoptotade "Sandvikenrapporten" och andra falsarier tvingades även vänstern att till slut erkänna: "Jo, ja... invandringen kostar, men bara på kort sikt!" Vilket inte heller är sant.

Inte under rådande omständigheter. Inte med rådande arbetsmarknadspolitik. Socialdemokratin har – alltså – målat in sig i ett hörn där man till slut, kicking and screaming, kommer att bli tvungna att acceptera "låglönejobb". Samma låglönejobb som Barbara Ehrenreich skriver om i "Nickel and Dimed" (på svenska "Barskrapad: konsten att hanka sig fram.") Samma låglönejobb politiska sol-och-vårare som Annie Lööf brukar tala sig varm för. Man kan inte låta bli att leka med tanken: tänk om socialdemokratin varit ärliga från första början och sagt så här till väljarna: "Vi tycker att Sverige ska hjälpa människor i andra delar av världen. Vi tror (på tvärs mot vad exempelvis UNHCR säger) att bästa sättet är göra det är att hjälpa en exklusiv skara flyktingar att komma till Sverige. Det kommer att kosta fläsk och vara sjukt ineffektivt men vi kör så det ryker. Rösta på oss!" Ja ni fattar. Det hade ju inte gått. Så man ljög och skarvade. Man rasiststämplade och brunsmetade. Och ur detta ideologiska självskadebeteende föddes SD 2.0. Monstret som på sikt hotar att äta upp både S och M. Och här är vi nu. Mitt i farsen. Där det inte längre handlar om hur vi ska klara integrationen eller det havererade rättssystemet utan vems världsbild som ska gälla. Ena halvan av landet hävdar att vi står mitt i en systemkollaps. Brottslighet och otrygghet ökar lavinartat. Religiösa extremister lurar bakom varje buske, lycksökare från andra länder har

rensat det dukade bordet, tömt skafferi och vishusbodar, lagt åkern i träda och ätit sig igenom de internationella bankpalatsens matsalar på svenska folkets kontokort. (...för att parafrasera en stor socialistisk tänkare och Kubavän.) Den andra halvan, anförda av en fullständigt tondöv rikspolischef och en skara nationalekonomer/kändismiljonärer som Alex Schulman och Henrik Schyffert, menar att brottsligheten sjunker och att gäslevern på Operakällaren aldrig smakat bättre. Det där låter förstås märkligt ur ett neutralt perspektiv. För bägge sidorna kan ju inte ha rätt? Kan det råda både dystopi och utopi samtidigt? Givetvis kan det det. "Verkligheten" är aldrig homogen, även om vi just nu gärna låtsas det i Sverige. Den SER annorlunda ut för en 13-årig tjej i Orten som räknar dagarna tills hon ska skickas utomlands på sommarlov för att bli könsstympad. Jämfört med Henrik Schyffert som räknar dagarna tills revisorn ska ringa och berätta hur mycket han tjänade efter skatt på sin senaste föreställning "Var inte rädd". □

Jens Ganman
författare & aktivist

20 000 kronor för flyttstädning i Knivsta

Två av Knivstas kommunala fastighetsbolag struntade i sin lagstadgade upphandlings-skyldighet. De avtal som slöts utan upphandling innebar bland annat att bolagens hyresgäster kunde tvingas betala upp till 20 000 kronor för flyttstädning - mer än dubbelt så mycket som vad som annars är normalt.

KNIVSTABOSTÄDER AB och Kommunfastigheter i Knivsta AB är två av Knivsta kommun helägda fastighetsbolag. Bolagen har sedan 2014 direkt och utan föregående annonserad upphandling köpt löpande tjänster för fastighetsförvaltning och städning från ett privat företag. I avtalet inkluderas sådan flyttstädning som sker på fastighetsägarens initiativ men som betalas av hyresgästen. Dessa tjänster är dock kraftigt överprissatta vilket har fått till följd att berörda hyresgäster tvingas betala nästan dubbelt så

mycket för flyttstädning som de annars borde ha gjort.

- De kommunala fastighetsbolagen är skyldiga att följa upphandlingslagen, och det är Knivsta kommuns ägaransvar att se till att så även sker, säger Per Eklund ledamot i Konkurrenskommissionen.
- I detta fall får i slutändan de berörda hyresgästerna stå för konsekvenserna av bolagets lagöverträdelse. Kommunen och de kommunala bolagen förtjänar därför allvarlig kritik, avslutar Per Eklund. □

Per Eklund

Stockholms stad genomförde olagliga upphandling – struntade sedan i domstolens beslut

Stockholms stad genomförde först en olaglig direktupphandling av transporttjänster. Efter detta valde staden, i strid mot domstolens förordnade, att ändå gå vidare och teckna avtal i den olagliga upphandlingen.

TILL FÖLJD AV ETT AVBRUTET upphandlingsförfarande, då anbudan påstods vara för dyra, valde Stockholms stad att under hösten 2016 att genomföra en direkt upphandling av transporter för bland annat funktionsnedsatta, äldre och andra särskilt behövande.

I en dom den 29 november fastslog Förvaltningsrätten i Stockholm att direktupphandlingen var olaglig. Detta eftersom Staden själv skapat den uppkomna brådskan, och därmed inte kunde tillämpa undantagen från annonserad upphandling. Staden valde ändå att gå vidare med upphandlingen och teckna avtal, i direkt strid mot förvaltningsrättens dom.

Endast det av staden tidigare anlitate företaget har haft möjlighet att delta i upphandlingens huvudsakliga delar. Detta har bland annat visat sig i att ett annat företag än sittande leverantör som fått två av de aktuella kontrakten överhuvudtaget inte förmådde leverera i tid, och tvingades ställa in transporterna redan efter två veckor.

- Det är allvarligt att Stockholms stad väljer att trotsa såväl upphandlingslagen som domstolens dom. I detta fall har det dessutom medfört stora merkostnader samt välfärdsbrister för särskilt transportbehövande, säger Lennart Palm ledamot i Konkurrenskommissionen. □

Lennart Palm

Göteborgs universitet försökte skräddarsy upphandling

Göteborgs universitet försökte direktupphandla konsulttjänster i strid mot lagen. De skäl som universitetet anförde, för att vända sig till endast ett lokalt företag, var en kravställning som var ägnad att särskilt gynna ett utvalt företag – vilket strider mot lagen.

I MAJ 2017 BESLUTADE GÖTEBORGS UNIVERSITET att sluta avtal med företaget BSS Building Solution Services AB (BSS) utan att andra företag fått möjlighet att lämna anbud. Tjänsten beskrevs som en "kvalitativ analys över utbildningsvetenskapliga fakultetens lokaler" till ett uppgivet värde av 1,2 miljoner kronor.

Det valda förfarandet, att inte begära in några konkurrerande anbud, har av universitetet motiverats med att det inte finns någon befintlig konkurrens och tjänsten av tekniska skäl endast kunde utföras av BSS. För att få göra undantag från kravet på annonserad upphandling krävs dock att det föreligger sådana tekniska förhål-

landen som gör att det valda företaget är den enda leverantören av tjänsten inom hela EU.

- Universitetet har i betydande grad utformat behovsbeskrivningen utifrån BSS särskilda förutsättningar. Det är mot denna bakgrund inte konstigt att det saknas annan konkurrens. Ett sådant förfarande är dock inte tillåtet enligt lagen, som uttryckligen förbjuder konstruerade avgränsningar av upphandlingsförutsättningarna, säger Inger Ridderstrand-Linderöth ledamot i Konkurrenskommissionen.

Göteborgs universitet har numera avbrutit upphandlingen, men medger inte att de handlat felaktigt. □

Inger Ridderstrand-Linderöth.

Kolumn

På tal om nationer

DEBATTEN OM NATIONEN, nationalstaten och globaliseringen är förljugen. Där används helt motstridiga argument och argument som inte stöds av fakta och forskning, men det verkar som just ingen bryr sig. Alla vill vara politiskt korrekta.

Katalonien strävar efter självständighet och det finns ett tyst samförstånd inom den politiska eliten och mainstream media om att en sådan uppsplittring av etablerade stater är fel. Men varför det är fel diskuteras inte.

Är det ekonomiskt ineffektivt, så att levnadsstandarden blir lägre? Nej, ingenting talar för det. I Europa är BNP per capita högst i Luxemburg som sedan följs av Norge, Schweiz, Österrike, Irland, Nederländerna, Sverige och Danmark. Först därefter kommer den största ekonomin, Tyskland, men den följs sedan av Belgien, Island och Finland innan vi är framme vid stora länder som Frankrike och Storbritannien. Frihandel med omvärlden eliminerar helt enkelt nackdelarna med en liten folkmängd. Välkänt faktum! Vi kuggar ekonomistudenter som inte kan sådana elementa.

Är det då risken för ökade internationella konflikter och rentav krig som är hotet vid uppsplittring av existerande stater. Tillåt mig skratta. Forskningen visar att små demokratiska länder aldrig går i krig med varandra. Och höjer vi blicken och ser ut över världen, kan vi konstatera att krig numera inte förs mellan stater utan inom stater och unioner som man vill ut ur.

Det antyds också att EU-samarbetet hotas om Katalonien blir självständigt och blir en förebild för Skottland, Norditalien, osv. Men erfarenheten visar att de små, rika medlemsstaterna är mest benägna att samarbeta och respektera EU:s regler. Det vi ser är i huvudsak Brysseletablissemangets oro sig över att det federala projektet, dvs. centraliseringen av den politiska makten till EU, kan försvåras.

Nationen som begrepp hantearas också på diametralt olika sätt beroende på kontexten. Om vi talar om etablerade rika väststater är det politiskt korrekt att hävda att nationer egentligen inte finns. Då är nationen bara en övergiven romantisk föreställning från Herder och Fichte som ju hävdade att nationerna är uråldriga och består inte bara av sina nu levande generationer utan av alla tidigare, nuvarande och framtida generationer.

Sverige som nation framställs då som ett påhitt från sent artonhund-ratal, indränk i punsch. Sverige skall enligt ett enhälligt riksdagsbeslut 1975 vara multikulturellt, dvs. inte en nationalstat.

Men argumentet förbyts i sin motsats om det gäller fattiga eller exotiska nationer. Olof Palme blev mycket uppskattad i tredje världen under sextio-talet därför att han ställde upp för den nationella frigörelsen i samband med kolonialismens upplösning.

Därför är det också politiskt korrekt att indigneras över hur kolonialmakterna delade upp Afrika mellan sig genom att dra gränser med linjal genom världsdelen och därmed hänsynslöst ställa till så att folken delades mellan olika statsbildningar. Men om det där med folk och nationer bara är romantiskt struntprat spelar väl det ingen roll?

Så där kan man hålla på. Samma debattörer kan i ett läge framställa nationen som ett påhitt från 1800-talet och i ett annat tala med vördnad om Egypten, Kina och Grekland som urgamla kulturnationer. Och när det passar kan man säga att vi svenskar minsann också deltog i slavhandeln. Vi svenskar? Så vi har ett långt förflutet som nation när det passar? Regeringschefer i forna kolonialmakter får be om ursäkt för hur deras nationer behandlade forna kolonier. Då är Herder och Fichte tillbaka. Den som förespråkar att vi skall vårda och stärka Sveriges identitet i genom att i skolan lära ut landets historia och ta fram en kulturell kanon av litteratur, konst och musik som svenska barn och ungdomar skall behärska, får räkna med hårda angrepp. Däremot har Sverige använt vårt ulandsbistånd för att hjälpa andra länder, t ex Vietnam, att göra just detta. Och när det gäller EU stödjer Sverige arbetet att skapa och stärka en europeisk identitet. Det har diskuterats att ta fram gemensamma läroböcker i historia för alla medlemsländerna.

På ledar- och kultursidorna analyseras inte primordialism, etno-symbolism, demokratins förankring i nationalstaten eller fördelningsfrågor och oligopolstruktur i ett helt globaliserat ekonomiskt och politiskt system. Lars Trägårdh och David Goodhart står inte i centrum för debatten. Och medan västvärldens politiska och ekonomiska etablissemang försöker dölja problemen, växer groteska populistiska partier och rörelser fram som hotar friheten och välståndet. Det ser inte lovande ut. □

Nils Lundgren

doktor i nationalekonomi, tidigare chefsekonom på Nordbanken/Nordea och EU-parlamentariker 2004–2009 för partiet Junilistan

När svenska politiker blir besvärade av lagarna så struntar de i dem

Den senaste tidens skandaler kring bland annat Transportstyrelsen gällande lagar och regler visar på ett större problem inom offentlig förvaltning, nämligen lagtrots.

PÄR, VEM ÄR DU?

Jag har varit jurist på Den Nya Valfärden och föredragande i Konkurrenskommissionen sedan i januari 1994.

VAD ÄR KONKURRENSKOMMISSIONEN?

Det är en privat expertgrupp inom Stiftelsen Den Nya Valfärden som utreder misstänkta lagöverträdelser hos myndigheter som snedvrider konkurrensen. Det kan exempelvis betyda att de bryter mot lagen om offentlig upphandling eller kommunallagens respektive EU:s förbud mot stöd till enskilda näringsidkare.

Förut kunde en förfördelad företagare inte få uppmärksamhet kring sådana frågor eftersom de inte vågade anmäla överträdelser. Antag att en kommun tar in anbud på skolmat men bryter mot regelverket genom att ge uppdraget till någon av kommunalrådets vänner trots att vederbörande inte lagt det bästa anbudet. Den företagare som rimligen borde ha fått jobbet och misstänker att det inte gått rätt till kanske i detta läge inte vågar bråka eftersom han är rädd att bli motarbetad även i framtida upphandlingar.

Sådant var inte ovanligt när det offentliga på 90-talet började göra upphandlingar i större skala.

Det var då Den Nya Valfärden startade Konkurrenskommissionen för att utreda och ge uppmärksamhet åt sådana fall, utan att de förfördelade företagarna för den skull behövde skylta med någon egen inblandning.

Kommissionens förste ordförande var den numera avlidne G. Rune Berggren, legendarisk generaldirektör i dåvarande Riksrevisionsverket, statssekreterare, domare med mera. Rune satte ribban för Konkurrenskommissionen. Han vann sig om samma objektivitet och noggrannhet i utredningarna som om Kommissionen hade varit en statlig myndighet.

VARFÖR BRYR SIG VÄRLDEN OM DET?

Om ledande kommunpolitiker får kritik för att Kommissionen anser att de har brutit mot lagarna så gillar lokalpressen att skriva om det. Media får sakkunnigt underlag att ifrågasätta vad vissa makthavare har gjort.

MEN HUR SKA MEDIA KUNNA LITA PÅ ATT EN PRIVAT "EXPERTGRUPP" VERKLIGEN VET VAD DEN PRATAR OM?

I början, när vi var nya, var det där ett svårt problem. Det var något nytt i det svenska politisk/media landskapet med icke statligt eller partipolitiskt styrda utredningsorganisationer som tyckte till. De kritiserade makthavarna försökte alltid vifta bort oss som något oseriöst. Med åren har vi blivit en erkänd och

Pär Cronhult, chefjurist vid Den Nya Valfärden.

respekterad spelare, särskilt som domstolarna i allmänhet gör samma bedömningar som vi i de fall där fallen även drivs vidare till rättsväsendet. Ibland driver vi ärenden för domstolsprövning för att därigenom få en utveckling av rättspraxis.

DU MENAR ATT KKO BEDÖMER KONKRETA FALL MED SAMMA NOGGRANNHET SOM EN MYNDIGHET OCH OM DEN KOMMER FRAM TILL ATT NÅGOT ÄR SKUMT KAN DEN HJÄLPA EN FÖRETAGARE ATT DRA STATEN I DOMSTOL?

Ja, i stort sett, domstolarna prövar ärenden efter samma regelverk som Konkurrenskommissionen tillämpar.

Vi har i kommissionen alltid minst ungefär tio fall samtidigt under utredning och vi slutbedömer ungefär tjugo fall per år. Ärenden som innefattar rena bevisfrågor eller av andra skäl inte hållet måttet avskrivs från vidare handläggning.

SÄG NÅGON STOR FRAMGÅNG NU NÄR NI HÅLLIT PÅ I 24 ÅR

Ett stort antal vunna mål och ärenden i

Högsta förvaltningsdomstolen (som tidigare hette Regeringsrätten) och i några fall i Högsta domstolen. Totalt fem förlorade hittills. En del mål går rätt fort, andra kan ta flera år.

Vi driver också ett antal ärenden hos EU-kommissionen, till exempel att Sverige på en del allvarliga punkter inte uppfyller EU:s krav. I Sverige kunde man exempelvis inte överklaga stora tjänstekoncessioner. En tjänstekoncession kan vara privat drift av en kiosk i ett kommunalt badhus. Den som får ett sådant kontrakt får naturligtvis en fördel. Därför är det viktigt att tilldelningarna konkurrensut-satts. Det är alltså ingen regelrätt upphandling, utan en annan juridisk konstruktion som inte hanterades på ett optimalt sätt av det svenska regelverket. Just nu har vi hos EU-kommissionen ett sådant ärende om som handlar om upphandlingen av drift av restaurangen på Akademiska sjukhuset i Uppsala.

Ungefär 80 procent av våra ärenden berör kommuner – och kan gälla både kommunala myndigheter och kommunala bolag – resten gäller statliga myndigheter. Staten samordnar på ett annat sätt sina upphandlingar myndigheterna emellan och det blir det inte så stort antal fall. Staten brukar även ha mer kunskap och kompetens samt uppträda mer professionellt som upphandlare.

Jag skulle säga att jag har mer negativ erfarenhet av kommunerna än av staten.

OM DU SAMMANFATTAR OCH KOKAR NED 24 ÅRS ERFARENHET, VAD ÄR DET?

Det finns väldigt många noggranna och duktiga tjänstemän i både statlig och kommunal förvaltning. Men det finns en besvärlig förvaltningskultur som verkar ha sitt ursprung i den kommunala världen. Staten är som tidigare påpekats lite bättre på att respektera lagar och regler. Min bedömning är att Transportstyrelsen, med en generaldirektör som struntade i lagen, närmast utgör ett undantag bland de statliga myndigheterna.

I kommunerna däremot verkar man på sina håll betrakta lagarna närmast som ett slags rekommendationer. Särskilt är det kommuner med "starka män" (som även kan vara kvinnor) som har en tendens att anse att ändamålen helgar medlen och att de inte behöver bry sig så mycket om lagbestämmelser som är i vägen för kommunens planer.

HUR TÄNKER DE?

På många ställen finns en ofelbarhetskultur som innebär att man är beredd att försvara sig in absurdum i stället för att göra om och göra rätt. När vi får ett fall anmält brukar jag i första hand be den förfördelade anmälare/företagaren att påpeka felet för upphandlaren att de är på väg att göra fel och har chansen att ändra sig. Kommunerna ändrar sig tyvärr nästan aldrig även när de bör inse att de felar. De ger sig inte förrän de blir rättade av domstol.

» I kommunerna däremot verkar man på sina håll betrakta lagarna närmast som ett slags rekommendationer. «

BRYR DE SIG OM DOMSTOLAR?

Nej, inte ens då lyder de. Vi har gjort en utredning – "Domstolstrots", finns på vår hemsida www.dnv.se – som visar att i fler än nio fall av tio struntar upphandlande myndighet, i de flesta fallen kommuner,

att rätta sig efter domstols dom.

Vi hade då gått igenom samtliga lagakraftvunna domstolsavgörande där olagligt tillkomna avtal förklaras ogiltiga. I totalt 45 av 51 fall där den upphandlande myndigheten måste agera till följd av domstols dom gjordes överhuvudtaget inte någonting. I tre fall vidtogs något slag åtgärd, dock utan iakttagande av lagens krav på rättelse. Således i fler än 9 fall av 10 struntade myndigheterna i domstolarnas förordnanden.

VA? OCH DET BARA FORTSÄTTER? HÄNDER DET INGENTING?

Nej, inget händer. Vi förbereder oss nu att dra detta inför EU-kommissionen. Sverige brister enligt vår mening i sina skyldigheter enligt EU:s upphandlingsdirektiv och de rättsmedelsdirektiv som Sverige åtagit sig att genomföra.

STATEN DÅ? TRANSPORTSTYRELSEN? POLISEN SOM UPPDRAR ÅT ETT PRIVAT FÖRETAG ATT ADMINISTRERA SVENSKA PASS UTAN ATT FÖLJA REGELVERKET FÖR UPPHANDLINGAR?

En medeltida missionär som hette Adam av Bremen lär när han besökte Island ha konstaterat att "Här är ingen kung utom lag". Han menade att den rella maktutövningen inte kunde sätta sig över lagarna. Den regeln gällde inte i övriga Europa. Först genom Magna Charta tvingades den engelske kungen in under lagarna i vad som får betraktas som ett embryo till legalistiskt system.

Det finns tyvärr dock tendenser, framför allt i kommunerna men även hos staten, att

makthavare fortfarande anser sig ha mandat att sätta sig över lagen

Ett belysande exempel är ett fall där Högsta förvaltningsdomstolen dömt en myndighet att rätta sig angående en upphandling för c:a 55 miljoner kronor. Detta kommenterade en hög tjänsteman inom myndigheten med att *domstolen hade lika gärna kunnat döma myndighetschefen att simma över Atlanten, det hade inte heller gått.*

FINNS DET KORRUPTION?

Många säger att upphandlingsreglerna är byråkratiska men när korruption – som betyder snedvridning och inte enbart behöver vara direkta mutor – visar sig förekomma är det alltid upphandlingsreglerna som har satts ur spel på ett eller annat sätt. Korruptionen kan bestå i kickbacks, där tjänstemannen som fattat beslut exempelvis får vissa fördelar som "personalrabatt" hos säljaren av en dator eller en surfplatta, konferensresor och sådant där, dock väldigt sällan redan pengar. I ett fall bad en kommunal upphandlare en leverantör att sponsra sonens idrottsklubb. När jag påtalade saken för den ansvarige förvaltningsdirektören förklarade han att han inte såg något fel med detta, det var ju bra om förvaltningen på något sätt kunde medverka till idrottsklubbens sponsring.

Ett annat exempel är Svenska Pass AB som tidigare fått uppdrag på 700 mkr utan upphandling och tydligen bjuder berörda beslutshavare på resor m.m.

I den numera kända fallet med Transportstyrelsen verkar det som att uppdragstagaren inte kunde inte hålla de säkerhetskrav som följer av lag och annan författning, varför myndigheten gav företaget dispens genom att besluta om ett

"avsteg från lagen". Som om lagar överhuvudtaget kunde sättas åt sidan!

VARFÖR TROR DU ATT STATEN ÄR MINDRE KORRUPT ÄN KOMMUNERNA?

Det ligger liksom i statens ryggmärg att följa regelverket. När undantag inträffar blir det skandal, typ Transportstyrelsen. Men sådant är vanligare i kommunerna. Staten är mer ämbetsmannamässig.

Kommunerna anser sig till följd av det kommunala självstyret självständiga i förhållande till staten och verkar i vissa fall även tycka sig kunna åsidosätta statens lagar och regler.

Men det finns massor med duktigt folk bland de kommunala tjänstemännen. Ibland blir jag uppringd av tjänstemän med olika frågor som ytterst går ut på att politikerna vill sätta sig över lagen.

En reflexion jag har gjort i dessa och dylika sammanhang är att i gamla stabila enpartistyrekommuner – (m) eller (s) spelar ingen roll – tenderar makten oftare sätta sig över lagarna. Makten är i dessa kommuner homogen. Tjänstemännen vet vad som gäller och förväntas strunta i lagar som inte passar den politiska makten. I kommuner där det förekommer regelbundna makt-skiften kan däremot det ena årets arga oppositionskommunalråd bli tjänstemannens chef nästa år. Därför är det i dessa kommuner lättare för tjänstemännen att hänvisa till och hålla sig inom lagarna.

» Ett av de värsta fallen var en statlig myndighet, ett tekniskt universitet, som förfalskade ett viktigt upphandlingsdokument «

VAD ÄR DET VÄRSTA DU RÅKAT UT FÖR?

Ett av de värsta fallen var en statlig myndighet, ett tekniskt universitet, som förfalskade ett viktigt upphandlingsdokument i syfte att domstolen skulle avvisa ett upphandlingsmål där jag företrädde ett privat företag. Man har sex månader på sig ett överklaga upphandlingen av ett avtal. Myndigheten ville övertyga domstolen om att denna tiden hade gått ut och lät tillverka en orderbekräftelse med falskt datum. När jag lyckades övertyga domstolen om be drägeriet drog myndigheten sig tillbaka, och förlorade även så småningom målet.

DET LÅTER GROVT!

Det var det. Ingen tror att en myndighet, särskilt inte ett statligt universitet, skulle göra något sådant. Vi

fick göra ett veritabelt detektivarbete som till slut övertygade domstolen. För övrigt struntade myndigheten sedan i domen, och begick även domstolstrots.

BLIR INTE KOMMUNERNA ARGÅ PÅ DIG?

De som inte sköter sig och får sina felaktiga upphandlingar tagna till domstol dom blir självklart inte alltid så glada. En gång hördes ett kommunalt motpartsombud sitta och svära i telefon: "Och så är han här den där Cronhult, eller vad han heter, en riktigt elak djävla typ – sitter och flinar". □

Västtrafik AB bröt mot upphandlingslagen genom ett för långt färdtjänstavtal

Västtrafik AB gjorde sig skyldig till lagbrott genom att teckna ett ramavtal, för bland annat färdtjänsttrafik, med en för lång avtalstid.

DET KOMMUNALT ÄGDA VÄSTTRAFIK AB upphandlade anropsstyrda taxitransporttjänster för färdtjänst, skolskjuts och sjukresor med mera för en period av fem år. Vid den här typen av offentlig upphandling av ramavtal är det viktigt att avtalsperioden inte görs för alltför lång. Annars riskerar konkurrensen att utarmas, genom att företag som inte tilldelas kontrakt hinner slås ut från marknaden.

Lagen föreskriver därför att ramavtalstiden inte får avse längre tid än fyra år, om det inte finns några särskilda skäl. Några sådana skäl har Västtrafik dock inte kunnat visa, varför den femåriga avtalstiden är olaglig. Det kommunala trafikbolaget tvingas nu att göra om hela upphandlingen efter en dom i förvaltningsrätten.

– Den aktuella fyraårsbegränsningen har funnits med i upphandlingsbestämmelserna sedan 2008 och borde vid det här laget vara väl känd för Västtrafik, säger Lennart Göranson, ledamot i Konkurrenskommissionen. Trots att domstol har beslutat att upphandlingen måste göras om påstår Västtrafik att det har förelegat skäl för en avtalstid om 5 år. Bolaget påstår också att det inte tänker ändra sina upphandlingsrutiner, vilket är anmärkningsvärt, avslutar Lennart Göranson. □

Lennart Göranson

Fakta: Konkurrenskommissionen

Det görs många fel när kommuner, myndigheter och landsting upphandlar varor och tjänster. Oavsett om det offentliga gör fel av brist på kunskap, eller för att man vill handla med ett visst företag snedvrids konkurrensen och vissa företag gynnas på bekostnad av andra. För att komma tillrätta med problemen inrättade Den Nya Västfärden 1994 den oberoende expertgruppen Konkurrenskommissionen för att bevaka och uppmärksamma snedvridning av

konkurrens med offentliga medel. Sedan starten har över 700 utredningar genomförts. Konkurrenskommissionen har genom åren varit drivande i flera lagändringsförslag för att på olika sätt förbättra företagarklimatet, men mycket återstår att göra. Bland annat driver Konkurrenskommissionen frågan om att beslut i kommunala bolag ska gå att överklaga samt att kommunalt domstolstrots motverkas genom kraftfulla sanktioner i särskild lagstiftning.

Konkurrenskommissionens ledamöter är:

Inger Ridderstrand-Linderöth (ordförande), tidigare stadsjurist, Stockholms Stad

Per Eklund, tidigare hovrättsråd samt statsstödsexpert

Patrik Engellau, ordförande tankesmedjan Den Nya Västfärden

Erik Nerep, professor i handelsrätt vid Handelshögskolan i Stockholm

Lennart Palm, tidigare VD, Näringslivets regelnämnd

Lennart Göranson, tidigare tidigare ställföreträdande generaldirektör vid Konkurrensverket

Föredragande i kommissionen är **Pär Cronhult**, chefjurist vid Den Nya Västfärden.

Vill du veta mer eller anmäla ett ärende?

Kontakta Pär Cronhult. Konkurrenskommissionen tar inte betalt för sina utredningar och som anmälare kan du givetvis vara anonym.

Konkurrenskommissionen
Box 5625
114 86 Stockholm
Tfn: 08-545 038 18
www.dnv.se
E-mail: kko@dnv.se

Remissvar

Vinster i välfärden

REGERINGENS UTREDNING (SOU 2016:78), den så kallade "Reepalu-utredningen", påbörjades 2015 och är den socialdemokratiska regeringens försök att begränsa vinsterna i välfärden. Förslaget innebär bland annat krav på särskilt tillstånd för att få bedriva välfärdstjänster, och ett införande av vinstbegränsningar för olika typer av verksamheter.

I sin remiss avstyrker Konkurrenskommissionen regeringens förslag om hur vinster i välfärden ska regleras. Regeringens förslag skulle innebära så omfattande ingripanden att det i många fall skulle resultera i rena vinstförbud och i förlängningen i offentliga monopol. Konkurrenskommissionen vill istället se bättre kunskap om möjligheterna i den rådande lagstiftningen samt mer omfattande externa kvalitetskontroller och avtalsuppföljning.

Konkurrenskommissionen ställer sig också kritisk till att införa en

särskild reglering för välfärdstjänster. Regeringens förslag innebär inte några markanta förändringar från den nuvarande lagen om offentlig upphandling, LOU, och riskerar att göra lagstiftningen på området ännu krångligare utan några uppenbara fördelar.

Vidare avråder Konkurrenskommissionen från att lägga till ett antal undantag i lagen, då dessa skulle få motsatt effekt och försvåra för idéburna aktörer. Till detta finns inte heller någon anledning att införa en ny lag om valfrihetssystem LOV, en lag som i nuläget fungerar väl.

Konkurrenskommissionen förordar istället att befintliga lagar och regler förtydligas. Detta för att säkra kvalitén i välfärden men också att garantera kontinuiteten inom verksamheterna och underlätta för upphandlarna, något som utredningen själv påpekat behovet av. □

Offentlighetsprincip för privata företag

I UTREDNINGEN "ÖKAD INSYN I VÄLFÄRDEN" (SOU 2016:62) föreslår regeringens utredare att privata företag inom välfärdssektorn ska omfattas av offentlighetsprincipen. Privata företag ska enligt förslaget få samma regler som offentlig verksamhet, där alla handlingar inom verksamheten blir offentliga och kan begäras ut av allmänheten.

Konkurrenskommissionen ställer sig i sin remiss kritisk till förslaget att införa offentlighetsprincipen inom privat offentligt verksamhet. Privata aktörer kan inte direkt likställas med myndigheter som har en helt annan struktur och kapacitet, framför allt jämfört med småföretagare. Förslaget skulle därför innebära omfattande kostnadsökningar för privat verksamhet inom välfärden.

Detta samtidigt som det redan finns adekvata regler för att säkerställa insyn i offentligt finansierad verksamhet.

Konkurrenskommissionen kritiserar även utformningen av förslaget då det riskerar att medföra svåra gränsdragnings- och tolkningsproblem, framför allt för verksamheter som bedriver både privat och offentligt finansierade tjänster.

Samtidigt anser kommissionen att det är bra att personal i offentligt finansierad verksamhet föreslås omfattas av meddelarskyddet. Att medborgare kan rapportera om felanvändning av offentliga pengar ska skyddas. Detta bör dock förtydligas i lagtexten så att en så kallad visselblåsare inte riskerar att omedvetet bryta mot lagen. □

Växjö kommuns underhåll av idrottsanläggningar strider mot lagen

Växjö kommun direkttilldelar kontrakt om skötsel av kommunens idrottsanläggningar på ett olagligt sätt till Öster Arena AB.

VÄXJÖ KOMMUN HAR SEDAN 2013 köpt fastighets-skötsel av kommunens idrotts- och anläggningar direkt från Öster Arena AB. Sammanlagt har fyra kontrakt slutits mellan kommunen och bolaget till ett värde av cirka 15 miljoner kronor. Detta är långt över gränsen för vad som är lagligt vid en direktupphandling.

Konkurrenskommissionens kunde i sin utredning visa att det inte förelåg något undantag i lagen som gör det möjligt för kommunen att

köpa de aktuella tjänsterna direkt från Öster Arena AB.

– Kommunens agerande är olagligt. Att kommunen dessutom uppger att den också i framtiden kommer att köpa tjänster direkt från Öster Arena AB gör att det finns skäl att rikta allvarlig kritik mot kommunen, säger Lennart Palm, ledamot i Konkurrenskommissionen.

Kommunen riskerar att få sitt planerade avtal med Öster Arena AB ogiltigförklarat samt att få betala upphandlingsskadeavgift – ett slags böter – motsvarande sju procent av kontraktsvärdet. □

Folkhälsomyndighetens upphandling av pandemi-vaccin stred mot lag

Folkhälsomyndigheten tecknade garantiavtal om pandemivaccin direkt med två leverantörer, utan ett annonserat upphandlingsförfarande.

NÄR FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN fått regeringens uppdrag att upphandla ett avtal som säkerställer Sveriges tillgång till ett pandemivaccin vände sig myndigheten direkt till två företag och tecknade avtal med dessa utan annonserat upphandlingsförfarande.

Enligt huvudregeln ska upphandlingar annonseras så att tänkbara leverantörer ges möjlighet att komma in med anbud. Det s.k. ensamrättsundantag som Folkhälsomyndigheten säger sig ha tillämpat gäller fall där "endast en viss leverantör kan komma ifråga". Undanta-

get gäller således inte om det finns två eller fler leverantörer aktiva på marknaden. Folkhälsomyndigheten kände dessutom till att det fanns fler intresserade leverantörer som borde kunnat komma ifråga för i vart fall en formell anbudsgivning.

– Att teckna avtal på det sätt Folkhälsomyndigheten nu har gjort, strider mot upphandlingslagen och har satt konkurrensen ur spel, säger Inger Ridderstrand-Linderöth, ordförande i Konkurrenskommissionen. – Pandemiavtalet riskerar nu att förklaras ogiltigt och Folkhälsomyndigheten att få betala skadestånd till förfördelade leverantörer. Myndigheten kan även tvingas betala upphandlingsskadeavgift med maximibeloppet 10 miljoner kronor. □

Danderyds kommun suger fett

Danderyds kommun använde en marknadsundersökning istället för att upphandla enligt lagen.

15 augusti 2017 beslutade Danderyds kommun att teckna avtal med Bioteria Technologies AB avseende drift och underhåll av cirka 30 fettavskiljare, som används av till exempel restauranger. Avtalet hade ett uppskattat värde av 1,2 miljoner kronor.

Enligt lagen om offentlig upphandling skulle avtalet ha upphandlats i konkurrens. Som skäl till att strunta i lagen hänvisade kommunen till en egenutförd marknadsundersökning som påstods visa att Bioteria var den enda aktören som kunde leverera aktuell tjänst.

– Kommunen verkar grundligt ha missuppfattat bestämmelserna om offentlig upphandling. För att kunna teckna avtal direkt med Bioteria krävs att kommunen kan visa att bolaget är den enda aktören inom hela EU som

skulle kunna leverera aktuella tjänster, och så är inte fallet. Det är överhuvudtaget inte tillåtet att ersätta ett offentligt upphandlingsförfarande med en egen marknadsundersökning, säger Inger Ridderstrand-Linderöth, ordförande i Konkurrenskommissionen.

Syftet med bestämmelserna om offentlig upphandling är att öppet informera företag som är verksamma på marknaden om alla förekommande anskaffningar och på så sätt ge dem möjlighet lämna anbud i konkurrens med varandra. Därmed motverkas risken för korruption samtidigt som det säkerställs att skattebetalarnas pengar används på ett riktigt sätt. – Såsom upphandlingen nu har kommit att utföras finns det anledning att rikta allvarlig kritik mot Danderyds kommun, som uppenbarligen behöver se över sina upphandlingsrutiner, säger Inger Ridderstrand-Linderöth. □

LL Bolagen
MILJÖENTREPRENÖREN
1991-2016

SE-SYSTEM AB

Taxi Norrbotten Service

BOK & TRYCK
...mycket mer än bara tryck!
Bollnäs Tel 0278-105 47 • Söderhamn 0270-172 95

nordtek

Jag reagerar starkt när jag ser att myndigheter struntar i lagstiftningen

HALLÅ INGER RIDDERSTRAND-LINDEROTH, ORDFÖRANDE I KONKURRENSKOMMISSIONEN. DU HAR TIDIGARE VARIT STOCKHOLMS STADS STADSJURIST. VAD INNEBAR DET?

Att vara stadsjurist innebar att vara chef för Stockholms stads juridiska avdelning, då med 18 jurister och administrativ personal. Juridiska avdelningen fungerade som stadens advokatbyrå dit de kommunala myndigheterna vände sig för bland annat konsultation, avtalsskrivning, remissyttranden och utlåtanden i olika juridiska frågor. Sist men inte minst bistod vi även med hjälp att lösa juridiska tvister och företräda staden i processer.

En viktig uppgift var att verkställa stadens beslut om att på 1960-70-talet riva en stor del av nedre Normalm, vilket skedde genom expropriationer. Vid denna tid sålde staden inte mark utan ytan som frigjorts genom exproprieringen uppläts istället med tomträtter. Det var ett omfattande arbete att bygga upp de nuvarande tomträttsavtalen, där många fastigheter hade viktiga gemensamma anordningar som skulle säkras i avtalen. Även stora entreprenadmål handlades på juridiska avdelningen, som till exempel Globen. Tack vare stadens stora och mångskiftande verksamhet var uppgifterna intressanta.

Till uppgifterna hörde även att hålla föredrag för kommunala tjänstemän om bland annat entreprenadjuridik, sekretessfrågor och upphandling. Detta var före den nuvarande upphandlingslagen, men det fanns ett kommunalt regelverk som skulle följas. Redan då var det svårt att få alla inköpschefer att följa bestämmelserna. Varför skulle man följa regler, sa somliga, när man ju redan visste vilket företag som var bäst?

UTIFRÅN DINA ERFARENHETER SOM STADSJURIST – VAD REAGERAR DU EMOT IDAG?

LAGTROTS. Jag reagerar starkt när jag ser att myndigheter, såväl statliga som kommunala, struntar i lagstiftningen, särskilt vad gäller upphandlingar. Det är fullständigt oacceptabelt att inte följa gällande lagstiftning! Många gånger försöker man kringgå den genom vad man ser som "fiffiga knep". Men det brukar straffa sig - upphandlingen kan behöva göras om och kommunen kan bli dömd att betala upphandlingsskadeavgift.

DOMSTOLSTROTS. Det är oacceptabelt att inte myndigheter rättar sig efter lagakraftäggande domar, men tyvärr händer det alltför ofta. Myndigheterna vet att de rätt riskfritt kan strunta i domarna eftersom det inte finns någon påföljd för domstolstrots. Enligt EU-rätten är Sverige skyldigt att införa bestämmelser för att motverka myndigheters domstolstrots, men de bestämmelser som införts har hittills visat sig verkningslösa. Konkurrenskommissionen har vid flera tillfällen påpekat detta, till exempel i boken "Domstolstrots" som utgavs 2016.

TJÄNSTEMANNAANSVARET. Det tredje jag vill ta upp är att det saknas tjänstemannaansvar i svensk rätt. Detta fanns till 1976. Dessförinnan kunde handläggande tjänstemän åtalas och dömas för tjänstefel och även bli skadeståndsskyldiga. Detta gällde alltifrån tingsnotarier till domare, byråchefer med flera. Om handläggande tjänstemän idag hade ett personligt ansvar till exempel för att upphandlingar handlades korrekt skulle nog mycket vara annorlunda. □

Kolumn

Digitalisering

VAD HAR ETT FLYGLEDARTORN, en biograf och matvaruaffär gemensamt? De tillhör tre arbetsplatser där arbetsplatser försvunnit och där, till synes enkla, tekniska lösningar har möjliggjort stordrift, automatisering och en enklare tillvaro för brukaren eller kunderna.

I Sverige ligger man faktiskt i framkant vad gäller samordning mellan flygledartorn. Personal i Sundsvall kan med hjälp av kameror, sensorer och annan mätutrustning styra flygtrafiken som kommer från Östersund. En biograf som tidigare hade personal som sålde biljetter i små luckor av biografpersonal har ersatts av touchscreen-skärmar där besökaren själv köper sin biljett. Samma gäller för matvarubutikerna som kan ersätta kassorna med självservice-diskar där kunderna sköter de uppgifter som personalen tidigare stod för.

Färre och färre yrken är trygga undan automatiseringen.

Vad blir konsekvensen av detta: En allt större andel av befolkningen får det svårare att hitta arbeten inom vissa sektorer. Det finns finurliga index som rankar vilka yrkesgrupper som är mest känsliga för automatisering, eller för att tala ren svenska: De vars arbetsplatser snabbast riskerar försvinna. Till de mest riskutsatta kategorierna hör telefonförsäljare, en del banktjänster som rör lån, butiksbiträden och taxichaufförer.

Tidigare var många av åsikten att enbart "enkla jobb" försvinner, men risken är även stor att arbeten som kräver lång utbildning, exempelvis en juristexamen, försvinner. Kreativa datorlösningar kan göra tidigare komplexa juridiska tjänster helt automatiska. Hur många på de svenska prestigefulla svenska juristutbildningarna förväntar sig att inget arbete väntar på dem?

Vissa invänder att automatiseringen inte är historiskt unik och att en rad yrken tidigare har påverkats av teknologiska landvinningar. Det stämmer givetvis. Jordbrukets automatisering och löpande band på fabriker innebar enorma strukturella förändringar på arbetsmarknaden. Likaså påverkade industrialiseringen av fattiga länder tillverkningsindustri- och sjöfarten inom västvärlden, som i stora delar flyttades.

Men skillnaden mellan dessa förändringar och den utmaning som dagens automatisering ställer oss inför är att förändringen är global. Visserligen kommer de tekniska landvinningarna inte få synkront genomslag, men det kommer bli svårare och svårare att bibehålla kostnadseffektiva verksamheter om dessa inte maximerar användningen

av resurssnål automatisering. Det innebär på sikt att automatiseringssystem kan införas även i fattiga länder, förutsatt att investeringskostnaden visar sig vara billigare än lönekostnader utslaget över tid. En annan viktig skillnad mot tidigare epokers automatisering, exempelvis när droskförarna förlorade sina arbeten till förbränningsmotorn och bilen, är att dagens automatisering och digitala lösningar slår brett. De är inte begränsade till ett fåtal yrkeskategorier.

Det är inte säkert att all automatisering sker inom några år. Det kan på sina håll ta decennier innan det blir lönsamt att ersätta arbetskraft med dator- och robotkraft. Men så fort en lösning visar sig vara användbar, kostnadseffektiv och säker så kan det gå mycket snabbt. Detta gäller inte minst bland de självkörande bilarna. Varken tekniken eller de lagliga ramverken är riktigt klara, varför utvecklingen just nu ser ut att stå still, men när det väl rör på sig kan det gå undan. Då kan återverkningar på samhället bli omfattande.

Exempelvis finns det i Sverige omkring 30 000 yrkesaktiva taxichaufförer. Åkerinäringen uppger att 115 000 personer är aktiva som förare av tunga lastbilar. Att köra lastbil är det tredje vanligaste yrket för män, alla ålderskategorier, i Sverige. Vad händer med alla dessa människor om deras arbetsuppgifter görs överflödiga genom billigare, mer effektiva och resurssnåla automatiska lösningar? Den frågan kommer politiker att behöva besvara. Annars är risken att samhället står helt oförberett på en förändring som kommer få industrialiseringen att framstå som en historisk parentes. □

Adam Cwejman

Ledarskribent på Göteborgs-Posten. Har tidigare jobbat på Timbro. Ordförande för Liberala Ungdomsförbundet 2009–2012.

ESTABLISHED 1904

BYGGNADS AB

BRÖDERNA PERSSON

Senäte Fastigheter

Förvaltning AB

Miljötekniska

Entreprenad AB

BOXCO

Kamarina

Restaurang

Kolumn

Dags för långsiktigare politiker

ME

ED IT-TEKNIKEN och digitaliseringen förändras världen i rasande takt. Ekonomin får nya spelregler när de stora IT-företagen tar den ekonomiska ledningen och arbetsmarknaden förändras när robotarna blir en del av arbetskraften. Det är inte som förr när arbete var drivkraften för tillväxt. Ett lysande exempel på detta är när Instagram 2012 såldes till Facebook för en miljard dollar, då fanns 13 anställda på Instagram. Många länder tex Storbritannien talar numera om utbildning som drivkraft för tillväxt istället för arbete. Frågan vi måste ställa oss inför framtiden, är vad ska vi jobba med och vilken utbildning behövs? Det värsta är att utvecklingen går så snabbt att vi inte vet idag vilka jobb som blir mest eftertraktade om fyra år. Den förändrade arbetsmarknaden ställer förstås nya krav på skolan. Hur ser då den utbildningen ut som ska förbereda studenterna för jobb som uppenbarligen inte finns, för problem som ännu inte har uppkommit och med en teknik som ännu inte finns? Har vi ett utbildningssystem som är rustat för detta?

SVERIGES SJÄLVBILD om att vi internationellt sett är så välutbildade och att vi har ett väl fungerande utbildningsväsende haltar betänkligt. Det finns anledning till oro och det krävs stora satsningar och förbättringar av utbildningsväsendet om vi ska ha en chans att konkurrera på en global marknad. Utbildningsväsendet måste reformeras från grunden. Trots att skolan är en av de mest diskuterade frågorna inom politiken så missar man grundproblematiken. Diskussionen handlar om mobiltelefoner ska förbjudas och att det ska vara ordning och reda, inte vilka kun-

skapskrav som krävs för att möta en ny verklighet! Dessutom dessa onödiga nationella prov som i princip är en upprepning av vad eleverna lärt sig och tar stor del av nians årskurs i anspråk. Eleverna måste lära sig att möta framtiden, med forskning, källkritik, samarbete, problemlösning och kommunikation. Det är mycket viktigare än att rabbla gammal kunskap.

DET SVENSKA UTBILDNINGSVÄSENDET haltar. I grundskolan har de rikaste kommunerna, med få asylsökande det bästa och attraktivaste skolorna. I övrigt är skolan ett lotteri, du ska ha tur om du får en bra undervisning. Gymnasieskolan har också problem och långt ifrån alla elever tar sin examen. Lärarnas Riksförbund bedömer att mellan åren 2016 och 2029 kommer 500 000 elever inte att få ut någon gymnasieexamen. Även på gymnasiet är elevernas möjligheter beroende av varifrån de kommer och föräldrarnas studiebakgrund. Bland de nyinvandrade tar tolv procent av eleverna studenten, medan siffran för svenskfödda är 71 procent, visar LRs statistik.

GÅR VI TILL DEN HÖGRE UTBILDNINGEN är det positivt att andelen högutbildade växer. I dag läser 27 procent vidare efter gymnasiet i tre år eller mer. 1990 hade bara 11 procent så hög utbildning. Många vill gå på högskolan men enligt en undersökning 2011 hoppar nästan 30 procent av den första terminen. Det är problematiskt både för individen och samhället och högskolan. Den högsta examen man kan ta i Sverige är en doktorsexamen vilken man avlägger efter en forskarutbildning. Idag är det 1,28 procent av befolkningen i åldern 25 - 64 år som doktorerar. Även om utbildningsnivån växer är det mycket som återstår. Framför allt måste gammalt tänkande bort och utbildning prioriteras tydligare. Vi konkurrerar med världen, särskilt gäller det högutbildad arbetskraft. Det stora problemet som näringslivet brottas med är bristen på rätt kompetens. Med andra ord vi behöver politiker som kan analysera läget och tänka längre än näsan räcker. □

Lotta Gröning
Journalist och filosofie doktor i historia

Den Nya Valfärdens arbete ger resultat!

Regeringen presenterar företagarfientliga förslag på löpande band. Därför är det tur att det finns goda krafter som säger ifrån. Ofta lyssnar politiker på Den Nya Valfärden och tar till sig kritiken. Vår styrka ligger i de tiotusentals företagare som stöder vår verksamhet och därmed bidrar till ett bättre företagarklimat. Under det senaste året har vi medverkat till att stoppa följande företagarfientliga förslag.

FÖRSLAG OM FÖRSÄMRADE 3:12-REGLER STOPPADES

Regeringen ville kraftigt höja kapitalskatten inom gränsbeloppet från 20 till 25 procent. Dessutom skulle löneuttagskravet höjas kraftigt, vilket skulle missgynna särskilt de minsta företagen. Försämringarna hade inneburit en skattehöjning på närmare tre miljarder kronor årligen. Regeringen drog efter mycket om och men tillbaka förslaget. Den Nya Valfärden tycker att företagare ska ägna tiden åt sin verksamhet och inte på onödig administration. Därför vill vi att de snåriga 3:12-reglerna ska tas bort.

VÄXA-STÖDET OMFATTAR NU ÄVEN AKTIEBOLAG

Regeringen vill uppmuntra småföretagare att anställa. Med "växa-stödet" skulle enskilda firmor enbart betala 10,21 procent i arbetsgivaravgift för den första anställda. Men att anställa i enskild firma innebär en privatekonomisk risk och kan sätta företagaren i skuld. Om en anställd vill anställa är det bättre att göra det i exempelvis ett aktiebolag. Efter kritik från bland annat Den Nya Valfärden backade regeringen och meddelade att även aktiebolag och handelsbolag ska omfattas av "växa-stödet".

För att finansiera rabatten på arbetsgivaravgiften vill regeringen införa en flygskatt, vilket är helt fel väg att gå. Det finns pengar att spara på annat håll och i sken av det stora "reformutrymme" som regeringen säger sig ha är det inte ens nödvändigt att införa flygskatten av skatteväxlingsskäl.

KILOMETERSKATTEN LAGD I MALPÅSE

Regeringen vill minska transporter som sker med lastbil. En utredning tillsattes därför för att finna ett sätt att minska lastbilstrafiken med hjälp av en "vägslitageavgift", en sorts skatt på Sveriges långa avstånd. Hade förslaget blivit verklighet hade åkerierna tvingats chockhöja priserna eller riskera konkurs. Kostnaderna hade vältrats över på andra företag och konsumenterna, med en kraftigt minskad konkurrenskraft som följd. Den Nya Valfärdens protester mot vägslitageavgiften bidrog till att regeringen lade förslaget på is. I regeringskansliet omarbetas nu förslaget och Skatteverket, Transportstyrelsen och Trafikverket får det gemensamma utredningsuppdraget. Den Nya Valfärden kommer självklart att även i framtiden motsätta sig orättfärdiga förslag som drabbar åkerinäringen negativt och skadar Sveriges konkurrenskraft. □

Lomma Bilverkstad AB	Solveigs Tryckeri	Betald annonsplats	GLEMMINGE MASKINTEKNIK ELEKTRONIK & HYDRAULIK-SERVICE	WR CONTROLS GROUP	Livs & Jourbutik i Ekillå AB	InsightOne AB
----------------------	-------------------	--------------------	---	-------------------	------------------------------	---------------

Arbetsmarknads- politikens kollaps

Arbetsmarknadspolitiken kostar miljarder, men ger knappt mätbara resultat. Ändå fortsätter politikerna satsa på åtgärder som inte fungerar.

I september meddelade Arbetsförmedlingen att den ämnar lämna tillbaka tre miljarder kronor. Det är inte första gången Arbetsförmedlingen lämnar tillbaka pengar till staten. De senaste åren har myndigheten lämnat tillbaka miljardbelopp varje år. Anledningen är att det inte är så lätt att hitta bra arbetsmarknadsprojekt att lägga pengar på. Trots detta vill varje regering införa nya reformer, ofta med budskapet att nya anställningsformer eller subventioner är en viktig pusselbit i integrationsarbetet.

Alliansregeringen införde nya former av subventionerade anställningar, till exempel nystartsjobb och instegsjobb. Resultatet blev magert. Istället för att hjälpa utsatta grupper få in en fot på arbetsmarknaden utnyttjades bidragen av vissa företag för att få billig arbetskraft och därmed snedvrida konkurrensen. Alliansens införande av etableringslotsar blev också ett fiasko. Inte nog med att lotsarna misslyckades matcha jobb och sökande, i många fall ägnade de sig åt bedrägeri och till och med rekrytering till terrorgrupper. Skattepengar som skulle få människor i arbete svindlades bort av kriminella.

Detta för oss åter till de tre miljarder som Arbetsförmedlingen lämnar tillbaka i år. Pengarna skulle bland annat ha gått till lönebidrag, men enligt Arbetsförmedlingen har omfattningen av bidragsbrott medverkat till beslutet att värna skattebetalarna pengar.

Då får man ändå betänka att Arbetsförmedlingen kritiserats för att ha dålig kontroll på utgifterna. En anledning till pengarullningen är att antalet stödformer, arbetsmarknadsprogram, utbildningar, och övriga insatser är så många att de knappt går att överblicka ens för de anställda. Av de 37 miljarder kronor som satsades inom det arbetsmarknadspolitiska området 2016 levererades ca 30 procent av verksamheten av privata utförare. Enligt insatta kritiker är många av upphandlingarna dåligt utförda när det kommer till uppsatta mål och resultatuppföljning. Stora pengar betalas ut till aktörer som inte uppvisar några resultat, år efter år.

Dålig uppföljning, styrning och kostnadskontroll är dock bara delförklaringar till att Arbetsförmedlingen inte uppnår resultat. Mycket går att skylla på politikerna, som varit snabba med att kasta pengar på myndigheten utan att ha varken någon plan eller verklighetsförankring.

Politikernas förhoppning verkar ha varit att Arbetsförmedlingen skulle lösa de utmaningar som en generös migrationspo-

litik medförde. Myndigheten, som när den kallades AMS mest sysslade med matchning mellan arbetsgivare och arbetstagare, blev ett slags integrationsmyndighet med tiden. Det kom sig av att den generösa migrationspolitiken ledde till att arbetsmarknaden blev alltmer tudelad.

Bland inrikes födda är arbetslösheten

under fyra procent, den lägsta nivån sedan 2008. Bland utrikesfödda har arbetslösheten samtidigt stigit till över 22 procent. Majoriteten arbetslösa är idag utrikesfödda. Många nyanlända saknar de kunskaper och färdigheter som arbetsmarknaden efterfrågar. Eftersom Sverige är ett högteknologiskt land med hög utbildningsnivå så kräver arbetsgivare i praktiken gymnasieutbildning även för okvalificerade jobb. En invandrare med ostyrt grundskoleutbildning och usla svenskkunskaper har mycket svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Att höja kompetensnivån för tiotusentals invandrare varje år är en gigantisk uppgift, som till stora delar faller på Arbetsförmedlingen att lösa. Och inte blir det bättre av att politikerna hela tiden igångsätter nya jobsatsningar för att uppnå Stefan Löfvens mål om "Europas lägsta arbetslöshet". Men likt Alliansregeringens åtgärder så har den rödgröna regeringen misslyckats uppfylla löftena, trots införandet av ännu fler överlappande anställningsstöd som ger arbetsgivaren mycket generösa bidrag.

"Beredskapsjobb" innebär att en myndighet får anställningsstöd motsvarande 100 procent av lönen för att anställa en nyanländ eller långtidsarbetslös. För ett och ett halvt år sedan menade Stefan Löfven att stödet skulle skapa 5 000 "enkla jobb" fram till 2020, men hittills har bara drygt 500 av de utlovade beredskapsjobben tillsatts. Myndigheterna menar att Arbetsförmedlingen har svårt att matcha arbetssökande mot arbetsuppgifterna som erbjuds. Två tredjedelar av beredskaps-

jobbarna har därför anställts av Arbetsförmedlingen själv och majoriteten av de som anställts hade eftergymnasial utbildning. Många beredskapsjobbare har tidigare deltagit i en parallell satsning som kallas "Praktik i staten". Det är nämligen inte ovanligt att arbetstagare går från ett bidragsjobb till ett annat.

En annan subventionerad anställning kallas "Extratjänster" och ger arbetsgivare i den offentligt finansierade välfärden 100 procent av lönekostnaden plus ersättning för handledning. Regeringen har varit så målfokuserad att kommunerna fått en siffra på hur många de bör anställa. Kommuner som lyckas anställa sin tilldelade kvot arbetslösa får till och med en bonus. Men det har inte hjälpt. Bara dryga 5800 personer har fått jobb med hjälp av subventionen. Och statistik från tidigare i år visar att inte ens tio procent går vidare till ett osubventionerat jobb efter avslutad anställning.

Arbetsmarknadens tudelning har inte undgått politikerna. Ska man gå på deras retorik så är arbetslösheten bland invandrare en mycket viktig fråga. Från både höger och vänster hör man att "Sverige slits itu". En verklighetsförankrad lösning på problemen läggs tyvärr aldrig fram.

För att verka handlingskraftig försöker alliansen dock lägga fram förslag om lägre löner, vilket borde göra exakt noll skillnad i statistiken, med tanke på de extremt kraftiga lönesubventioner som redan finns att tillgå. Problemet är snarare att det inte finns tillräckligt många som efterfrågar okvalificerad

arbetskraft. Efterfrågan på skoputsare och piccolos är helt enkelt för liten. Även när det kommer till efterfrågan på "enkla jobb" så är det viktigt att väga tala om volymer.

Enligt Tillväxtverket är det brist på kvalificerad personal som utgör företagens största tillväxthinder, med lagar och regler på en andraplats. Och det är inte bara IT-branschen som har det kämpigt. De branscher som uppger att de har svårast att få tag i lämplig arbetskraft är byggverksamhet, tillverkning samt transport, följt av hotell och restaurangverksamhet. Intressant nog brukar just dessa branscher benämnas som skapare av "enkla jobb".

Tyvärr finns det inga indikationer på att läget på arbetsmarknaden kommer förbättras inom de närmaste åren. Det är möjligt att nyanländas framtida barn får bättre förutsättningar att komma in på arbetsmarknaden än vad deras föräldrar hade. Men det kommer ta årtionden att nå dit. Och inte blir statistiken bättre av att det varje år anländer fler migranter som söker uppehållstillstånd, vilket gör att arbetsmarknadspolitiken måste fortsätta att lösa samma problem även i framtiden – som den hittills misslyckats med.

En del politiker har på sistone övergett de överoptimistiska utfästelserna om att invandringen skulle rädda välfärden. Efter att allt fler myndighetsprognoser förstört deras glädjekalkyler är tonen mer allvarig nu. Men den svåraste utmaningen kanske återstår. Mycket pekar på att vi står inför

en ny revolution som kommer med ökad automatisering och digitalisering. Många framtidsforskare förutspår en kommande masslakt av arbetsuppgifter och att de "enkla jobben" är de som ryker först. En kraftig befolkningstillväxt i ett land där arbetskraft inte längre efterfrågas blir då ett mardrömsscenario. För politiker som tänker längre än nästa mandatperiod finns det all anledning att börja svettas redan nu. □

Adam Rydström
Företagarombudsmannen vid
Den Nya Velfärden

» Från både höger och vänster hör man att "Sverige slits itu". Men en verklighetsförankrad lösning på problemen läggs tyvärr aldrig fram. «

överoptimistiska utfästelserna om att invandringen skulle rädda välfärden. Efter att allt fler myndighetsprognoser förstört deras glädjekalkyler är tonen mer allvarig nu. Men den svåraste utmaningen kanske återstår. Mycket pekar på att vi står inför

Kontanternas dödskamp

Någon gång i mars 2023 kommer butikerna sluta acceptera kontant betalning. Detta menar forskare på KTH, som bygger sin uppskattning på att kostnaden för kontanthantering fortsätter stiga och att användningen av kontanter fortsätter att minska. Butiksägare är inne på samma spår. Enligt forskarna tror hälften av butikerna att de slutar acceptera kontanter senast 2025.

Att teknikutveckling leder till ändrade vanor är inget konstigt i sig. Men när det gäller övergången till kortbetalningar så har utvecklingen inte bara accelererats av att konsumenterna anammat ny teknik. Konsumenterna har betalat med kort under årtionden. Skiftet mot ett kontantlöst samhälle har drivits på av bankerna, som försöker få oss att använda det betalningsmedel som gynnar dem mest.

Riksbanken må vara den institution som ger ut sedlar och mynt, men det är de privata bankerna som har ansvaret att få ut kontanterna i samhället. Detta sker genom det av bankerna samägda Bankernas Depå AB. Således är det upp till bankerna själva att bestämma huruvida kontanter ska vara ett konkurrenskraftigt betalningsalternativ gentemot kort och Swish – också det bankägt.

Det finns gott om exempel på hur bankerna driver utvecklingen för att göra kontanthantering både krångligt och dyrt. Storbankerna äger Bankomat AB och kan på så sätt styra var du kan ta ut pengar. Följaktligen finns det väldigt få bankomater i Sverige. Enligt Världsbanken hade Sverige drygt 40 bankomater per 100 000 invånare under 2015. I Kanada, ett annat modernt i-land där butiker accepterar kort, fanns det samma år 220 bankomater per 100 000 invånare.

Bankerna kan också bestämma huruvida deras kontor ska ta emot kontanter eller inte. Enligt länsstyrelserna finns det nu fler kontantlösa bankkontor än bankkontor med traditionell kassa. Detta medför problem, inte bara för de privatpersoner som behöver använda bankkontor för uttag och insättning. Även företag som behöver göra insättningar i kontanter blir hänvisade till insättningsboxar, i en del fall många mil bort. Eller så tvingas de anlita dyra värdetransporter. Följden blir att många småföretag får en ökad kostnad för kontanthantering, får svårt att få tag i växel och tvingas förvara dagskassar i bostaden eller butiken eftersom det är så krångligt att deponera. Geografiskt drabbas företaga-

» Bankerna driver på för att göra kontanthantering både krångligt och dyrt. «

re i glesbygd hårt, inte minst i skärgårdar och i Norrlands inland. Turistindustrin, som attraherar kontantanhängare från utlandet, är ett exempel på en bransch som har svårt att ställa om.

Eftersom bankerna fortsätter att fördyra och försämra kontanthantering så kommer

både företag och konsumenter påskynda övergången till ett kontantlöst samhälle. När sedan kortbetalning blir det enda alternativet kan bankerna höja kortavgifterna.

Den som har monopol på en marknad, i det här fallet betalningstjänster, har förstås också makten att sätta priset.

Ett kontantlöst samhälle är visserligen inte bara av ondo. Till exempel slipper man en massa skramlande mynt i fickan. Dessutom så kommer rån och svarta pengar antagligen att minska. Däremot så kommer

antalet kortbedrägerier antagligen att öka. Förlusterna till kortbedrägerier uppskattas till chockerande 336 miljoner kronor under 2016. Kostnaderna för kortbedrägerier brukar förvisso sväljas och tystas ned av bankerna, men fortsätter utvecklingen så är risken stor att kostnaden förs över på kunderna.

Att Riksbanken fick i uppdrag av riksdagen att ge ut nya sedlar och mynt visar att det borde finnas en politisk tro på att kontanter kommer att användas ett tag till. Bytet innebar trots allt att cirka sju miljarder kronor i sedlar och mynt blev ogiltiga då de inte växladades in i tid – ett högt pris att betala om man inte tror på kontanter som betalningsmedel i framtiden.

En som tror på kontanter är riksbankschefen Stefan Ingves, som menar att det bör införas en lagstadgad skyldighet för bankerna att tillhandahålla kontanter åt kunderna. Det skulle enligt honom vara en rimlig motprestation för den statliga insättningsgarantin. Frågan är om politikerna har modet att följa hans uppmaning. □

Den Nya Valfärdens helpdesk hjälper företag

Företag som stöder Den Nya Valfärden har möjlighet att få rådgivning via vår helpdesk.

Adam Rydström är Företagarombudsmannen vid Den Nya Valfärden. Han tar emot många av de frågor som företagare har.

– Att driva företag är inte alltid så lätt. Företagare är i regel experter på att driva sin verksamhet och har inte tid att sätta sig in i ofta komplicerade regelverk. Ibland dyker det upp frågor på vägen där man inte vet var man ska vända sig eller hur lagen ser ut. Då kan vi hjälpa till att guida rätt.

VAD BRUKAR FÖRETAGARNA STÄLLA FÖR FRÅGOR?

– Det är allt mellan himmel och jord. Många har frågor om arbetsrätt. Vi får frågor om sjuklöneregler, försäkringsvillkor och vilka steg man behöver ta för att följa LAS.

– En del undrar hur de ska överlåta firman till sina barn. Många har frågor gällande myndigheter som missbrukar sin makt. Till exempel när kommunens tillsyn slår orättvist eller när Skatteverket skönstaxerar helt uppåt väggarna. Enligt många företagare är just Skatteverket ytterst dåliga på att rätta till felbeslut, vilket kan leda till katastrofala konsekvenser för den som har oturen att drabbas. Utöver det får jag också en hel del frågor om bluffakturor.

VAD BRUKAR DU GE FÖR TIPS DÅ?

– Bestrid felaktiga krav alla led. Det enklaste är att scanna en kopia på fakturan och mejla till bolaget i fråga. Skriv att du bestrider fakturan och varför. Skulle en fakturabedragare gå vidare till inkasso så är det viktigt att bestrida även då. Man riskerar inte en betalningsanmärkning om man bestrider ett felaktigt krav. Det är långt ifrån alla fakturabedragare går vidare till Kronofogden. Men om det mot förmodan händer kommer Kronofogden att meddela ansökningen till dig så att du kan bestrida igen. Kontakta Kronofogdemyndigheten, förklara situationen och be dem ta bort uppgifterna om ansökan om betalningsföreläggande. Då riskerar du inte att ansökningen dyker upp på kreditupplysningar.

MÅNGA FÖRETAG UPPLIVER ATT OFFENTLIGA UPPHANDLINGAR INTE GÅR RÄTT TILL. VAD HAR DU FÖR TIPS TILL DEM?

– Upphandling är reglerat i lagen om offentlig upphandling, men det är kanske inte alltid så lätt för en lekman att sätta sig in i. Som tur är kan företag som stöder Den Nya Valfärden få hjälp av våra upphandlingsjurister. Om du har spörsmål om upphandling så kan de ge råd och vägledning. □

	Nordkalk AB	Krontorp AB		Emmaboda Gravvårdsindustri AB
	Minera Skiffer AB	NETatONCE		

Regeringens trafikfientliga politik

Med högre fordonsskatt, kilometerskatt och kraftigt höjda drivmedelspriser försöker politikerna fördyra transporter. Utan hänsyn till åkeribranschens villkor och personbilens nytta driver regeringen en politik som hotar Sveriges konkurrenskraft och försämrar vår levnadsstandard.

ÖVERBESKATTNINGEN AV PERSONBILAR

Utan bilen stannar Sverige. En överväldigande majoritet av Sveriges befolkning är beroende av bilen för att kunna ta sig till jobbet, till skolan, för att handla och leva ett värdigt liv.

Att äga och använda en bil är inte billigt men oftast nödvändigt för att få vardagspusslet att gå ihop. Många företagare är helt beroende av bilen för att kunna driva sitt företag. Deras anställda behöver använda bilen för att ta sig till jobbet och ut till kunder. Högre skatter försämrar företagens lönsamhet.

Trots detta har regeringen infört automatiska skattehöjningar på bensin och diesel. Dessa årliga indexhöjningar kommer inom kort leda till att Sverige får de dyraste bensin- och dieselpriserna i Europa.

Av de olika transportlagen är det bara bilisterna som finansierar sina samhällskostnader. Ändå vill regeringen chockhöja fordonsskatten för nya bilar. Ju högre koldioxidutsläpp, desto högre fordonsskatt. Bland de bilar som kommer drabbas hårdast ingår bland annat storsäljare från Volvo som får en fördubblad, eller till och med tredubblad fordonsskatt med de nya reglerna. Vinnarna blir de som har råd att köpa elbilar och därmed får åtnjuta en rabatt på skatten.

De största förlorarna är företag som köper lätta lastbilar istället för personbilar, eftersom regeringens förslag bara tar hänsyn till bränsleförbrukning och inte till bränsleeffektivitet. En lätt lastbil kan vara

bränslesnål i förhållande till sin storlek men kommer på grund av fordonets vikt ändå dra mer bränsle jämfört med en liten personbil. Förslaget kommer därför slå hårt mot bland annat hantverkare och andra företagare som behöver lätta lastbilar i verksamheten.

Den nya fordonsskatten ska träda i kraft i juli 2018. I september samma år införs en ny körcykel i EU. Körcykeln kan beskrivas som en mätmetod som fastställer fordons utsläpp. Bilbranschen tror att den nya körcykeln kan höja de officiella utsläppsnivåerna så mycket som 30 procent för vissa bilar. Att ändra skattesatserna innan de nya koldioxidnivåerna är fastställda visar hur ogenomtänkt regeringens förslag är.

Socialdemokraterna brukar framhålla rättvisa och jämställdhet som ledstjärnor. Partiet borde fråga sig hur rättvist och jämställt det är att medelklassen ska subventionera Tesla-ägarnas skatterabatter.

ÅKERIERNA GÅR PÅ KNÄNA

I februari presenterades utredningen "Vägskatt" till regeringen. Där föreslogs en kilometerskatt för lastbilar. Efter massiv förhandskritik hade utredaren sänkt pålagan till knappt 17 kronor milen i maxavgift. Kritiken från bland annat Den Nya Valfärden var dock fortsatt hård. Regeringen kände sig pressad och valde att inte gå vidare med utredningens förslag. Istället fortsätter frågan behandlas bakom stängda dörrar.

Så gott som alla varutransporter börjar och slutar med lastbil. I vårt glesbefolkade land är järnväg och sjöfart oftast inget alternativ. En vägsлитageskatt skulle sänka lönsamheten i många företag. Företag i glesbygd kommer få svårare att sälja sina varor. Svensk skogsindustri kommer att få svårare att exportera och en del skog kommer inte att bli lönsam att bruka. Hela ekonomin påverkas.

Hårdast drabbas förstas åkeribranschen, som redan idag är hårt ansatt av utländsk konkurrens. Förare från utlandet bryter inte sällan mot trafikregler och dumpar priserna. Trafikpolisen är underbemannad och ytterst få åker fast. Regeringens chockhöjning av dieselskatten har ytterligare försämrat branschens marginaler. Att i detta läge föreslå ännu en påлага vittnar om regeringens bristande förståelse för åkarna, glesbygden och småföretagares villkor.

Från socialdemokratiskt håll har det framförts att skatten kan motverka att svensk åkerinäring slås ut av utländsk trafik, då en del utländska åkerier bryter mot svenska regler och dumpar priserna. Men sådana argument håller inte, eftersom det förutsätter att utländska åkare kommer att betala vägsлитag

eavgiften i samma utsträckning som svenska åkare. Det är naivt att tro att detta kommer ske. Konkurrensen från utländska åkerier kommer snarare att snedvridas ytterligare.

Dessutom är tajmingen dålig. Redan idag missbrukas de så kallade cabotagareglerna, som innebär att en utländsk transportör som släppt av sin last i Sverige får utföra ytterligare tre inrikestransporter under en period av sju dagar. I en tid då EU-kommissionen vill

ha ännu generösare cabotagaregler, med obegränsat antal inrikestransporter under fem dagar, är det ytterst viktigt att regeringen inte lägger ytterligare krokben för svenska åkerier.

Politikernas inställning till

lastbilar liknar deras inställning till personbilar. Bägge ska bära sina samhällsekonomiska kostnader. Politikerna ställer dock inte något sådant krav för exempelvis tågtrafiken, som är djupt beroende av subventioner. Regeringen verkar mer intresserad av eventuella intäkter till statskassan snarare än miljöfrågor och rättvis kostnadsbörda. Frågan är om politikerna är intresserade av att ta konsekvenserna i form av konkurser och längre köer på Arbetsförmedlingen. □

» Regeringen verkar mer intresserad av intäkter till statskassan snarare än miljöfrågor och rättvis kostnadsbörda «

Ditt stöd gör skillnad

Bara företagare skapar nya, riktiga jobb. Företagarklimatet är inte ett särintresse utan ett fundament som vår gemensamma välfärd vilar på.

För att kunna växa behöver företagare ha förutsättningar att göra det. Tyvärr begränsas företagarklimatet kraftigt av krångliga regler och myndigheters tillämpningar av olämpliga lagar. Höga skatter sänker investeringsviljan och utrymmet att anställa.

Fyra av fem nya jobb skapas av småföretagare. Om Sverige ska ha en chans att klara de enorma samhällsutmaningar vi står inför behövs ett företagarklimat i världsklass.

Tyvärr medför många politiska förslag att

förutsättningarna för företagen försämrats. Sänkta ROT- och RUT-avdrag, höjda drivmedelsskatter och höjda arbetsgivaravgifter för unga är bara början. Inom kort väntar flygskatt och kraftigt höjd fordonsskatt. Dessutom vill regeringen begränsa vinster i privata välfärdsföretag, höja brytgränsen för statlig skatt och förmånsbeskatta 450 000 personer som har en privat sjukförsäkring. Regeringen har inte heller gett upp kilometerskatten som kommer sätta käppar i hjulet

för transportindustrin.

Stiftelsen Den Nya Valfärden har sedan starten 1988 utarbetat idéer för ett bättre Sverige och även omsatt en del av dessa idéer i handling.

Vårt hårda arbete har bidragit till att ändra makthavarnas syn på företagare och lättat upp många regler. Stödet från tiotusentals företagare ger oss en röst som hörs.

den nya välfärden

För att stödja vår verksamhet eller få mer information kan du kontakta:

Adam Rydström
Telefon: 08-545 038 15
E-post: adam.rydstrom@dnv.se
Eller besök vår hemsida:
www.dnv.se/stod-oss

Tack!

Ett stort tack till våra annonsörer och andra som under året bidragit till vår verksamhet för ett företagsvänligare Sverige

A.E DÄCKCENTER AB	FORSBERGS EL & DATATEKNIK AB	LASTMASKIN KONSULT I STOCKHOLM AB	RISBERGS BUTIK & MASKINSERVICE
AB CITY HISS STOCKHOLM	FORSBY MÅLERI AB	LEOMAX AB	RUDÉNS PLASTINDUSTRI AB
AB COOL & CANDY	FRISKA HUS AB	LIDINGÖ PERSIENNFABRIK AB	RYDÉNS BIL & LACK I ÄLVÄNGEN AB
AB DFS	FULLTLASS SWEDEN AB	LIMONAV AB	RÅSUNDA BYGG O STÄD AB
AB TIERPSBYGGEN	FÖRETAGARNAS RED.BYRÅ TIERP AB	LINUSSON FASTIGHETER AB	S M JOHANNESSON AB
ALDO´S ÅKERI AB	G H ELFVINS PLÅTSLAGERI EFTR AB	LL:S KYLTEKNIK AB	SAVANNAH EMILIA AB
ASSBECKS FASHION HOUSE	GAVLEPARKEN I GÄVLE AB	LPT CONSTRUCTION AB	SDC EK FÖRENING
AW FÖRETAGSSERVICE AB	GEVERTS BILLACK AB	LULLE´S BIL & SMIDE AB	SENIORHUSEN SVERIGE AB
BALCONA AB	GL-AGENTURER AB	LUND & LUND AB	SJÖBERG & CO I BRÄCKE AB
BERTIL ANDERSSON I HAMMAR ÅKERI AB	GRANITGRABBAR AB	LUNDAHL TRANSFORMERS AB	SKANDINAVISK FISKDISTRIBUTION AB
BERGQVIST BRYGGERIDEPÅ AB	GÅRÖ PLÅTPRODUKTER AB	LUNDBERGS SOLNA KORV AB	SKOGS OCH KRAFTKONSULTERNA I NORR AB
BETONGKOMANIET I STOCKHOLM AB	GÖTEBORGS ELSERVICE AB	LUNDINS VÄRME AB	SKÅNE-BLEKINGE PÄLSDJURSUPPFÖDARE
BIL-TEAM I ESKILSTUNA AB	HAGSTRÖMS TRANSPORT AB	LÖVGRENS BIL I SKARA AB	SKÅNELA TRANSPORT AB
BLANK ATELIER AB	HAMRAVIK AB	M BOIJE AB	SMART ACCESS SYSTEMS AB
BLOMS TRÄPRODUKTER	HANS AHLMAN POOL & KONSULT AB	MARBIT AB	SOLNA EL & TEKNIK
BORÅS MARKENTREPRENAD AB	HARRYSSONS TRANSPORT	MASKIN & MOTOR I RISSELÅS AB	STAFSINGE HVB UTREDNINGSCHEM AB
BRÖDERNA LARSSON	HEIMROTHS BILUTHYRNING AB	MASKIN & TRANSPORT I ÖREBRO AB	STORVRETA RÖR O VVS TEKNIK AB
BYGG & MILJÖTEKNIK AB	HENRIKSBERGS GRÄV	MATROS 7 AB	STRANDBERGS PERSONLIGA ASSISTANS AB
BYGGNADSMILJÖ MELLANSVERIGE AB	HERMANS MASKIN AB	MAXXA MUR & BYGG AB	SUNDAB RONALD SUNDBERG AB
BYRÅN I GNOSJÖ AB	HERMANSSONS RÖR AB	ME ÅKERI AB	SVEAIR AB
CAMARSTRAND´S UTBILDNING & KOMM. AB	HESSLEBY MÅLERI	MEJERITRANSPORTER TJ AB	SVENSK FETTÅTERVINNING AB
CHRISTER NÖJD AB	HINDÅS TAK & PLÅTSLAGERI AB	MILES TEKNIKPLAST AB	SVENSK KORRISION KONTROLL AB
CMF BILSERVICE	HJORTSÅS BYGG & ENTREPRENAD AB	MILJÖ TRANS I SVERIGE AB	TENNECO AUTOMOTIVE SVERIGE AB
COMBISYSTEM FÖRVALTNINGS AB	HYDMOS INDUSTRITEKNIK AB	MILJÖTEKNISKA ENTREPRENAD AB	TG RÖRMÄRKNING
DATORAMA AB	HÖGA KUSTEN VVS	MIXAB KONFEKTYR AB	THOMAS O PETERS ISOLERINGS AB
DISTRIBUTION SYD AB	IMPERIAL LOGISTICS AB	MLM AB	TITANTAK SVERIGE AB
DOOR TECHNIQUE SWEDEN AB	INGVAR WAHLQUIST FIRMA	MORA LASER TECH	TOMBRI AB
EFFET AB	ISERÅS SKORSTENSRENOVERING	MURBITEN TEGEL O PUTS AB	TOMIMA FASTIGHETER AB
EKBERGS RÖR & VÄRME AB	JOBET I HUARÖD AB	MÄKLARNA I SYDÖST AB	TR3 VVS AB
EKERSHOLM SUBSEA SERVICES AB	JOBMEAL UMEÅ AB	MÄRSTA VÄGG & GOLV AB	TREE LOGISTICS AB
EKLUNDS BILDESLAGER AB	JOHN BLUND AB	NACKA MILJÖTRANSPORTER AB	TÄLJE ALLSERVICE AB
EK´S PLÅT O VENTILATIONSSERVICE AB	JOHN JANSSON IT-KONSULT AB	NAKTERHUSETS BYGG & REPARATIONER	ULF STURESSONS BYGGSERVICE
ELIS LIDÉN ÅKERI AB	J.WESTIN INVEST AB	NELINS PARTIAFFÄR EFTR AB	UPC UDDEVALLA
EL-X I MALMÖ AB	KENNET CARLSSONS SPECIALLYFT AB	NIELS KJELDSSEN CONSULTING AB	VERKTYGSBODEN ERIFLUX AB
ENTREPRENAD HÅLTAGNING AB	KJELL JANSSON ÅKERI	OLSÉNS TRANSPORT AB	WIKAN PERSONAL AB
EUROPA RÖR ENTR AB	KNUTSSON BYGG & SÅGVERK	P.TILLBERGS BYGGSERVICE AB	WOODFIGHTER AB
EWALDS ÅKERI I AGUNNARYD AB	KOMFORTAUTOMATIK I ÖSTERGÖTLAND AB	PANSELLMONTAGE AB	WOODSAFE TIMBER PROTECTION AB
FALK BILBÄRGNING	KROHN BYGGEKONOMEN AB	PEGUS MASKIN AB	WÄHLIN FASTIGHETER AB
FBR ESLÖV AB	KYLTJÄNST I NYBRO AB	PJ INDUSTRIKABLAG AB	VÄSTERORTS PIZZA GROSSIST AB
FEFFES VVS AB	KÄLLGÅRDEN I LEDBERG AB	POAB PRIVAT OMSORG AB	ÖST O VÄST BYGGNADS AB
FIRMA TORBJÖRN JOHANSSON	LAGAB AB	PRIVAB	
	LAGERSERVICE AB	RESEPRODUCENTEN KENT PETTERSSON AB	

Lämna inte högerflanken obevakad

DESSA NOBELPRISTIDER kan det vara på sin plats att påminna om James Buchanan. Amerikansk professor som 1986 mottog ekonomipriset till Nobels minne för sina insatser på den politiska ekonomins område. Valet av pristagare var inte populärt. Buchanan hade nämligen haft fräckheten att hävda att politiker är som folk är mest och huvudsakligen agerar i egenintresset. Långt ifrån den då rådande bilden där politiker sågs som oegennyttiga individer som strävade efter att enbart göra gott för sina väljare. Idag är det ingen som ifrågasätter Buchanans uppfattning i denna fråga.

Men mest känd är Buchanan som en av upphovsmännen till medianväljarteoremet. I korthet går det ut på att den politiska makten vinnas av den som vinner mittenväljaren. Strategin har länge tjänat som ledstjärna för de politiska strategierna men blev under Bill Clintons presidenttid känd för den breda allmänheten. Då under namnet triangulering. Clinton stal motståndarens populära uppfattningar och gjorde dem till sina. Med det vann han två presidentval. Tony Blair gjorde detsamma med Labour i Storbritannien. Flyttade partiet mot mitten och vann med det tre val.

Men teori är en sak och verkligheten en annan. Vad åtminstone den enklaste versio-

nen av medianväljarteoremet bortser från är uppkomsten av nya partibildningar. För när alla rör sig mot mitten uppstår tomrum ute på flankerna. Skulle då inte detta fyllas ut av nya partier?

Jo så är det. För ambitionen att forma en politik som bara tillgodoser mittenväljarens preferenser tömmer politiken på dess ideologiska innehåll. En utmaning för alla partier men mindre för de som verkar i länder med majoritetsvalsystem som USA och UK. Där gäller ju regeln att vinnaren tar allt. En uppstickare på höger- eller vänsterkanten kan i en sådan omgivning inte samla en majoritet bakom sig.

Annorlunda förhåller det sig i demokratier med proportionella valsystem. Där fördelas mandaten i proportion till väljarstödet. Då räcker det att ett parti når över spärren för att bli representerad i parlamentet.

Det tyska förbundsvalet visar hur stor denna risk är. Angela Merkels parti, CDU, gjorde historiskt dåligt ifrån sig. Hennes kritiker menade att det berodde på att hon med uttalandet "Wir schaffen das" släppte bevakningen av högerflanken. Det blev en gratischans för det invandrings- och EU-fientliga partiet AfD att ta sig in i förbundsdagen. Partiet lyckades med bred marginal. Blev med sina 13 procent det tredje största partiet.

Vi har sett det på hemmaplan. Reinfeldt skördade inledningsvis stora framgångar med att flytta Moderaterna in mot den politiska mitten. Men 2014 blev det tvärstopp för då fyllde Sverigedemokraterna ut det vacuum som uppstått på högerflanken. Inte minst spelade Reinfeldts "öppna hjärtan-politik" en viktig roll för SD:s valframgångar.

Den minnesgode känner igen 2014 från 1991. I en debattartikel med Bengt Westerberg om Sveriges framtid aviserade Carl Bildt en förskjutning av M in mot mitten. För det blev han varnad av sina partikamrater som menade att han lämnade högerflanken obevakad. Kritikerna fick rätt. Tomrummet på högerflanken fylldes ut av Ny demokrati. Resten är historia.

Så vad ska vi göra åt dessa "flankväljare" som verkar locka 10-20 procent av väljarna? Omvända dem? Har försökts men utan större framgång. Ändra valsystemet och införa majoritetsval? Teoretiskt tilltalande men praktiskt omöjligt för det skulle leda till svårartade politiska strider. Bjuda in flankpartiet i den politiska värmen och tvinga det att ta ansvar. Kräver politiskt mod för det normaliserar uppfattningar som tidigare bannlysts.

Den enklaste lösningen för de som vill undvika påhälsning av ett flankparti är dock att avstå från att den mest aggressiva

tillämpningen av medianväljarteoremet. Att se partiets uppgift lika mycket som att hålla stånd mot de destruktiva krafterna på höger- och vänsterkanten som att till varje pris vinna statsministerposten. □

Anne-Marie Pålsson
Docent i nationalekonomi från Lunds universitet, riksdagsledamot för Moderaterna 2002-2010 och författare

Vårt hjärta slår för allas lika värde!

www.sca.com

Vad gör Företagarombudsmannen?

Adam Rydström är Företagarombudsmannen vid Den Nya Välfärden. Hans arbete går bland annat ut på att uppmärksamma brister i företagarklimatet.

VARFÖR BEHÖVS FÖRETAGAROMBUDSMANNEN?

Företagare skapar välbefindandet i Sverige. Att företagare får goda möjligheter att skapa välbefindande är därför livsviktigt, inte bara för företagarna själva, utan för hela samhället. I detta påstående instämmer politiker ofta i ord men inte i handling. Nya pålagor, regler och lagar instiftas ofta utan någon tanke på konsekvenserna. Utöver detta händer det ofta att myndigheter tillämpar lagen på ett sätt som politikerna inte avsett.

VAD GÖR FÖRETAGAROMBUDSMANNEN ÅT PROBLEMEN?

Företagarombudsmannen granskar lämpligheten i lagar och regler som drabbar företagare. Efter tips från företag eller på eget initiativ utreder vi brister i företagarklimatet och i myndighetsutövningen.

Vi kontakter politiker och får genomslag i media. På så sätt påverkar vi politikerna att ändra lagar och skrota skadliga lagförslag. Varje månad genomför vi ett upprop bland företagare som stöder vår verksamhet. Detta "företagarkrav" med underskrifter skickar vi till regeringen. När tusentals företagare protesterar brukar politikerna lyssna.

KAN DU GE NÅGRA EXEMPEL PÅ HUR NI PÅVERKAT PÅ SISTONE?

Bland annat har vi hjälpt till att stoppa förslaget om nya 3:12-regler, som hade inneburit en skattehöjning för fåmansbolag på närmare tre miljarder kronor. Med "växa-stödet" ville regeringen sänka arbetsgivaravgiften för första anställningen i enskilda firmor. Vi krävde att förslaget även skulle gälla övriga bolagsformer. Regeringen lyssnade på kritiken och utvidgade "växa-stödet" till att även omfatta aktiebolag och handelsbolag.

Vi protesterade mot regeringens förslag om vägslitageavgifter, den så kallade kilometerskatten. Det var ett förslag som hade inneburit en ekonomisk katastrof för den svenska åkerinäringen. Regeringen valde att dra tillbaka förslaget men har fortsatt bereda ett lagförslag i regeringsskansliet. Därför måste vi fortsatt vara på vår vakt. Det är trots allt konkurrenskraften i åkerinäringen som står på spel.

VAD BRUKAR FÖRETAGARE HA FÖR SYNUNKTER PÅ FÖRETAGARKLIMATET?

Utöver generella problem, såsom högt skatetryck och krångligt regelverk, så finns det såklart branschspecifika problem.

Företag inom byggbranschen upplever problem med de nya reglerna gällande

personalliggare. Även om alla är överens om att svartarbete måste bekämpas så innebär personalliggare en enorm administration, särskilt för företag med anställda på flera byggsplatser, där personalen reser mellan arbetsplatserna under dagen.

Företag som säljer till privatpersoner lider av bankernas målsättning om ett kontantfritt samhälle. Kostnaderna för korttransaktioner är höga, samtidigt som bankerna höjt priset för kontanthantering. Antalet banker som tar emot dagskassor blir allt färre, vilket gör att småföretagare tvingas förvara stora mängder kontanter i butiken eller i hemmet. Eller betala dyrt för pengatransporter.

Ett kontantfritt samhälle är kanske oundvikligt, men på vägen dit är det många som får betala ett högt pris till följd av bankernas pådrivning.

Företag som tillhandahåller välfärdstjänster är hotade av plakatpolitiska förslag om vinstbegränsning. Sådana förslag, som i huvudsak används som spelbrickor av Vänsterpartiet, hotar små företags möjligheter att planera för framtiden. Osäkerheten kväver branschen.

Transportbranschen, som beräknas sysselsätta uppemot en kvarts miljon människor, lider av osund konkurrens, inte minst från utländska åkare. Våra vägar är fulla med förare som bryter mot cabotageregler, vilotider och framför trafikfarliga ekipage. Många svenska åkerier går på knäna. När politikerna höjer skatten på drivmedel och planerar att införa en kilometerskatt är det många som känner en hopplöshet.

MISSKÖTER SIG KOMMUNER MOT FÖRETAGARE?

En del företag har otur. De kan ha blivit måltavlor för kommunens tjänstemän, som med stor iver sätter dit dem. Tillsynen i en kommun är inte helt rättvis och opartisk. Kommunens inspektörer har ofta makten att tillämpa regelverket på ett visst sätt mot en viss företagare. Det finns företag som får besök och nedslag flera gånger om året och blir ålagda att rätta till "fel", medan deras konkurrenter ett par hundra meter bort aldrig får några besök, trots att de säljer samma sortiment. När tjänstemännen sedan kommer på återinspektion debiterar de över 7 000 kronor av företagaren. Tillvägagångssättet genererar ett stadigt kassaflöde till kommunen men är förödande för företagaren som drabbas.

Ett annat sätt att missgynna vissa företag är bygglov. Kommuner har en stor makt att bifalla bygglov till vissa företag medan de kan hitta på en rad anledningar till att neka andra. Offentliga upphandlingar har ju snedvridits länge, men tyvärr går det ofta utmärkt att snedvrider även tillsyn och tillämpning av regelverk så att enskilda företag missgynnas.

ÄR FÖRETAGARE OROLIGA FÖR FRAMTIDEN?

Både ja och nej. Å ena sidan är Sverige mitt i det som ekonomer betecknar som en högkonjunktur. Å andra sidan så upplever många att utvecklingen går åt fel håll. Regeringen påstår att det finns ett reformutrymme på tiotals miljarder. Ändå höjs många skatter. Riksbankens experiment med minusränta har inte revolutionerat bankernas inställning till företagslån. Småföretagare får i många fall alltför låna på sin bostad eftersom det inte är så lätt att låna till

verksamheten.

Dessutom lider många företag av brist på kompetent personal. I många fall är kompetensbrist det största hindret för expansion. Många företag upplever inte att utbildningspolitiken följer arbetsmarknadens behov. Det finns till exempel ett skriande behov av utbildade chaufförer och hantverkare. Man kan då tycka att det skattefinansierade utbildningsväsendet borde flytta mer resurser till yrkesutbildningar och skära ner på utbildningar som inte ger några jobb.

VAD TYCKER FÖRETAGARNA OM POLITIKEN SOM FÖRS?

Politiker verkar inte ta hänsyn till småföretagens villkor. Små företag ska gärna bidra, men inte kräva något i gengäld. Och detta synsätt ingår i ett större problem, nämligen att politikerna inte verkar vilja ta ansvar för samhället i stort. Företagare är ofta engagerade i samhällsfrågor och bekymrar sig över utvecklingen i Sverige. Särskilt oroade är de över att politikerna inte verkar dela den oro som resten av befolkningen hyser. Politiker ser högkonjunkturen och den goda arbetsmarknaden för vissa grupper som ett kvitto på att allt är frid och fröjd, vilket inte stämmer.

Till exempel äts en stor del av tillväxten upp av att utgifterna för migrationen skenat de senaste åren, vilket gör att det blir allt svårare för politiker att föreslå skattelättnader som skulle kunna förbättra företagarklimatet. Politikerna vill att företagen spela en viktig roll i att skapa jobb och lösa integrationsproblemen. Och det gör många företagare varje dag, året runt. Men om politiker vill att företagare ska kunna ställa upp även i framtiden så måste politikerna som orsakat problemen också vara beredda att ställa upp för företagen.

HUR GÖR MAN FÖR ATT KOMMA I KONTAKT MED DIG?

Det går att mejla till fo@dnv.se eller ringa på 08-545 038 15. Vill man läsa mer kan man gå in på: www.foretagarombudsmannen.nu

Företagarombudsmannen tar inte betalt för utredningar och som anmälare får du självklart vara anonym. □

den
nya
välfärden

www.dnv.se